

weekly.meest.com

MeestWeekly

РФ ЗАГРОЖУЄ США ТА ФРН

Знищує американський
бізнес і влаштовує диверсії
на німецькій території

Читайте с. 4

ЧИ СПРАВДІ УКРАЇНУ ЗАПОЛОНЯТЬ МІГРАНТИ?

Іноземці знадобляться, але про їхню «навалу»
наразі не йдеться

с. 7

ДИРЕКТОР ЦРУ В МОСКВІ

Що саме Джон Реткліфф
передав Кремлю

с. 13

A-TEAM
Home Care

Over
\$2,000
in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати
за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

РФ ЗАГРОЖУЄ США ТА ФРН

Знищує американський бізнес і влаштовує диверсії на німецькій території

■ Євген Клен

Мовчання Білого дому щодо російських ударів по американському бізнесу в Україні надихає рашистів на нові атаки. Перебуваючи в Києві, сенатор-демократ США Річард Блюменталь 26 серпня заявив, що Російська Федерація (РФ) цілеспрямовано та навмисно атакує американські підприємства в Україні.

«Американці повинні обуритися тим, що Путін атакує американський бізнес. Не варто помилятися: це не ракети чи дрони, які випадково зійшли з курсу. Ці атаки є навмисними й повторюються. Вони завдали збитків на мільйони доларів і є грубим порушенням міжнародного права, не кажучи вже про елементарні моральні норми. Сподіваюся, що американський бізнес рішучіше звертатиметься до президента й Конгресу із закликом продемонструвати силу Сполучених Штатів, аби змусити Путіна сісти за стіл перемовин і покласти край цій війні», — наголосив політик.

Цього ж дня рашисти атакували виробничий комплекс американської компанії PepsiCo в Миколаївській області. Унаслідок атаки виробництво було пошкоджене, на щастя, люди не постраждали. PepsiCo Inc. працює в Україні більш ніж 30 років. Її підприємства виробляють напої, соки та снеки. Серед брендів PepsiCo на українському ринку — «Сандора», «Садочок», Pepsi, 7UP, Mirinda й Lipton Ice Tea.

Проте це був не перший удар росіян по іноземному бізнесу в Україні. 23 серпня російська армія атакувала підприємство американської компанії Mondelez International на Сумщині. Це одна з найбільших у світі компаній-виробників снеків, кондитерських виробів і продовольства, відома такими продуктами, як Milka, Toblerone, Picnic, «Корона», Oreo, TUC, Belvita, 7Days, «Ведмедик Барні», Milka Choco bakery, чипсами «Люкс», жувальною

гумкою Dirol і льодяниками Halls. Тоді поранили кількох працівників, а виробництво зазнало ушкоджень.

2 вересня реактивний дрон ударив по американському поштовому оператору FedEx у Києві: на місці виникла масштабна пожежа. А 3 вересня був уже приліт по заводу Coca-Cola у Броварському районі Київської області, одному з найбільших у Європі.

Експерти прогнозували, що наступними цілями російської агресії стануть країни Балтії. Але Кремль обрав для цього Федеративну Республіку Німеччина (ФРН). 1 вересня було атаковано найбільшу електростанцію під Берліном. На підстанції біля буровугільної електростанції Еншвальде на півдні землі Бранденбург виявили кілька саморобних вибухових і запалювальних пристроїв. Частина з них знешкодили сапери.

Ще одна серйозна аварія того дня сталася на електростанції під Кельном. Спершу інцидент розглядали як технічну несправність, однак результати розслідування поліції вказують на навмисне втручання. Слідчі знайшли шість пускових пристроїв, які могли використовувати для запуску дроту над лініями електропередач за допомогою піротехніки. Наслідки інциденту виявилися масштабними. За даними енергетичної компанії RWE, аварія зачепила п'ять енергоблоків загальною потужністю близько 4,2 тис. МВт. Постраждали блоки електростанцій Нідерауссем у Бергхаймі та Нойрат у Гревенбройху.

У ніч на 2 вересня в Аугсбурзі стався вибух у районі вокзалу, поранило двох людей — 17-річну дівчину та 18-річного юнака з України. Ще кілька людей отримало акустичну травму від вибуху. Вікна в будинках навколо повибивало. Поліція встановила об'єкт, що вибухнув, та його тип наразі невідомий.

3 вересня в Мюнхені невідомі закинули запалювальні пристрої на будівельний майданчик перед штаб-квартирою технологічного концерну Rohde & Schwarz. Ніхто не постраждав, збитки виявилися незначними. Ще один запалювальний пристрій, що не загорівся, виявили на місці інциденту. Його знешкодили фахівці LKA. Поліція затримала підозрюваних: 28-річну жінку та 38-річного чоловіка, обоє є громадянами Болгарії.

А як писав Meest Weekly, на початку серпня ц. р. на території летовища «Лейпциг/Галле» біля українського вантажного літака виявили безпілотний літальний апарат (БПЛА), оснащений вибухівкою та детонатором. Пристрій не вибухнув, сапери знешкодили його за допомогою спеціального робота.

Німецькі слідчі ідентифікували двох можливих підозрюваних. Одним із них є чоловік російського походження з латвійським паспортом. Слідство вважає, що він міг координувати логістику й інструктувати виконавців запланованої атаки. Також його пов'язують із російською розвідкою. Другий підозрюваний — білорус, який має російський паспорт. Він міг потрапити до ФРН за італійською туристичною візою, виданою в Посольстві Італії в Мінську. Проте обидва підозрювані вже встигли покинути Німеччину.

Тож ФРН офіційно звинуватила Москву у цьому ін-

циденті й вирішила вдатися до хоч і невеликих, але дуже важливих кроків: закрити Генеральне консульство РФ у Бонні; дію угоди щодо «Русского дому» в Берліні припинити; контроль за в'їздом громадян РФ посилити; російського посла викликати для пояснень. Німецький уряд також готує додаткові заходи проти російських гібридних операцій і посилює власні можливості у сфері розвідки та безпеки. Тепер ФРН виступатиме за нові санкційні заходи на рівні Європейського Союзу (ЄС).

Кая Каллас, високий представник ЄС зі закордонних справ і політики безпеки, оголосила, що спроба атаки БПЛА в аеропорту Лейпцига має всі ознаки державного тероризму. Тож після того як ФРН отримала докази причетності РФ до інциденту й оголосила про заходи у відповідь, Євросоюз має визначитися, як реагувати на подібні атаки надалі. За словами головної дипломатки Унії, у ЄС уже готують обмеження щодо близько 1,6 тис. російських осіб та організацій, пов'язаних із військово-промисловим комплексом.

Своєю чергою Міністерство закордонних справ Великої Британії викликало для пояснень тимчасового повіреного РФ. За інформацією Кет Сіммонс, речниці британського уряду, Лондон розглядає інцидент у Лейпцигу як частину чіткої серії спроб російської держави підірвати європейську колективну безпеку.

Водночас Аніта Орбан, міністр закордонних справ Угорщини, зазначила, що Будапешт глибоко занепокоєний зростанням кількості й інтенсивності російських гібридних дій на європейській території. Вона висловила цілковиту солідарність із ФРН і підкреслила, що Угорщина готова підтримати парт-

нера в протидії гібридним загрозам.

Натомість Путін пов'язав звинувачення в причетності Москви до інциденту з БПЛА в аеропорту Лейпцига із внутрішньополітичною ситуацією у ФРН, мовляв, звинувачення проти РФ потрібні німецькій владі через складне становище всередині країни. Диктатор запевнив, що у ФРН закриваються підприємства, люди втрачають робочі місця і падає рівень життя, а образ агресивної Росії нібито використовують для пояснення цих проблем.

Марія Захарова, речниця Міністерства закордонних справ РФ, пригрозила, що на закриття «Русского дому» та генконсульства Берлін отримає «гідну відповідь». А Сергій Лавров, міністр закордонних справ РФ, анонсував закриття всіх філій Інституту Гете на російській території.

Володимир Соловйов, найвідоміший кремлівський пропагандист, пішов іще далі. Він закликав денонсувати угоди про об'єднання Німеччини, а саму країну вже не вважати легітимною державою. А також зажадав відновити Німецьку Демократичну Республіку.

На це в Берліні знайшлася своя «гідна відповідь». Уперше з часів Другої світової ФРН випробувала ізраїльську балістичну ракету LORA у Північній Атлантиці. Запуск провели з німецького фрегата в районі між Ірландією та Ісландією. Німецький уряд також планує збільшити військову підтримку Києва. Україні ще у вересні передадуть тисячі ударних БПЛА й ракети до систем протиповітряної оборони Iris-T. Крім того, Берлін прагне посилити співпрацю з українською розвідкою: розглядає можливість надалі допомагати Україні збирати координати цілей для контратак на території РФ.

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc. President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation. The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854. Tel.: 862-682-4224
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірною.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/рік року.

Please, pay your subscription to:
Чeki й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, UNIAN, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

ПУТІН СПОКУШАЄТЬСЯ ЯДЕРНИМ УДАРОМ

Проте його союзники виступають проти цього

■ Петро Йосип

Протягом останніх місяців Російська Федерація (РФ) та Україна значно посилили взаємні повітряні атаки. Зокрема, українські удари по російських нафтопереробних заводах спричинили масштабний дефіцит пального в РФ і завдали багатомільярдних збитків логістичній інфраструктурі країни.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ВІД СОЮЗНИКІВ

На тлі посилення цих атак дедалі більше російських чиновників допускає, що Путін у крайньому разі може застосувати тактичну ядерну зброю проти України. Олексій Журавльов, депутат Державної думи РФ і лідер партії «Родина», прямо закликав застосувати цю зброю проти України. А Петро Толстой, віцепікер нижньої палати парламенту РФ від панівної партії «Єдина Росія», запропонував бомбардувати міста України, щоб деморалізувати українців і змусити їх здатися російським окупаційним військам. У медіапросторі цю заяву порівняли з фашистською «доктриною Дуге», італійського генерала, який стверджував, що масовані повітряні удари по цивільних об'єктах руйнують волю до опору, а також із руйнівними наслідками історичних атак, подібних до бомбардування японської Хіросіми, що привело до закінчення Другої світової війни.

Джерела Bloomberg зазначили, що ядерний сценарій у Москві вважають можливим через переконання диктатора, що для нього єдиним результатом, гіршим за продовження війни, стане поразка. Та попри те, що тактична ядерна зброя має меншу дальність, ніж стратегічні ракети, її застосування все ж може спричинити масштабні руйнування та радіоактивне забруднення значних територій.

Саме через ці наслідки ключові союзники РФ

застерегли Путіна від її використання. Китайська Народна Республіка рішуче виступила проти застосування тактичної ядерної зброї в Україні. Пекін передав Москві чіткий сигнал не допускати навіть розгляду такого сценарію. Індія також рішуче вимагає від володаря Кремля не застосовувати ядерну зброю.

Путін заявив, що перемовний процес щодо завершення війни в Україні наразі «фактично заморожений». У Кремлі кажуть, що РФ уже зробила достатньо поступок під час війни й фактично послабила власну перемовну позицію. За словами близьких до Кремля джерел агенції, Москва практично не бачить альтернатив подальшій ескалації війни, адже перспективи досягнення будь-якого прориву залишаються вкрай низькими.

Bloomberg також повідомила, що американські спроби домогтися прогресу в мирних переговорах наразі зупинилися. Експерти пов'язують це з тим, що Дональд Трамп зосередив свою увагу на конфлікті з Іраном.

Водночас Кремль уже не розраховує на домовленості, яких Путін і Трамп зустрічі на Алясці в серпні торік. Тоді російський диктатор очікував, що США чинитимуть тиск на Україну, аби Київ погодився передати РФ неокуповану частину Донецької області в межах потенційної угоди про припинення війни.

Російській армії, однак, не вдалося захопити північно-західну частину Донеччини за час бойових дій, що тривають від 2014 року. Україна й надалі відкидає вимогу Путіна передати РФ міста цього регіону. Як писав

Meest Weekly, ще в червні ц. р. Марко Рубіо, державний секретар США, підтвердив, що Вашингтон не погоджується з позицією Москви.

КОНТРОЛЬ НАД ПАРЛАМЕНТОМ

Тепер Путін хоче перетворити Державну думу на безумовний інструмент своєї війни проти України. «Єдина Росія» планує посилити власний контроль над парламентськими комітетами, щоб домінувати у внутрішній політиці, відзначили в американському Інституті вивчення війни (ISW).

Його джерела вказали, що після парламентських виборів 8—20 вересня ц. р. головою Комітету Держдуми з міжнародних справ замість Леоніда Слуцького, лідера Ліберально-демократичної партії, імовірно, стане Петро Толстой.

Американські аналітики наголошують, що як Толстой, так і Слуцький не раз пропонували ультранационалістичні наративи Кремля проти Заходу й публічно відкидали зміс-

товні переговори щодо припинення війни в Україні.

Заміна Слуцького, який є лояльним до Кремля і прихильником війни в Україні, політиком «Єдиної Росії» свідчить про пріоритетність членства в партії в комітетах Думи. «Кремль використовує депутатів Думи в комітетах з міжнародних справ та оборони для посилення державних наративів про зовнішню політику Росії та війну», — відмітили аналітики.

Крім того, потенційне призначення Толстого, очевидно, є частиною зусиль Путіна щодо посилення контролю «Єдиної Росії» над Державною думою та перетворення її на виконавця провальної і ультранационалістичної неформальної російської державної ідеології.

А Кирило Буданов, керівник Офісу президента України, сказав, що РФ продовжуватиме масовані удари й дронний терор в Україні щонайменше до завершення вересневих виборів до Держдуми.

ЧАСТКОВА ПРОВІНА ЗАХОДУ

Тим часом Роберт Серрі, перший посол Нідерландів в Україні в 1992—1996 рр., висловив думку, що Захід опосередковано сприяв російській агресії проти України, оскільки відмова прийняти ту до НАТО могла дати Путіну підстави вважати її своєю зоною впливу.

Він розкритикував рішення Заходу не запросити Україну до НАТО на Бухарестському саміті 2008-го. Тоді замість конкретно-Плану дій щодо членства в

ГОП-ЛЯ

Командування 70-ї мотострілецької дивізії РФ продає армійське паливо місцевим жителям, через що окупанти залишаються без необхідного ресурсу для техніки й змушені вирушати на штурми пішки. Через відсутність броньованого прикриття втрати підрозділу могли значно зрости. Про це повідомив партизанський рух «Атеш». За даними підпільників, паливо продають у Донецьку, Луганську та Ростові-на-Дону за ціною від 300 RUB за 1 л. Відтак окупантам бракує ресурсу для заправки автомобілів, бронетехніки та мотоциклів. Крім того, нестача транспорту ускладнює евакуацію поранених із поля бою.

Альянсі Київ отримав лише неформальну обіцянку щодо можливого вступу в майбутньому, але без чітких термінів чи гарантій. «Насправді це означало, що Україну залишили у своєрідній «сірій зоні» між Путіним і НАТО. І Путін вирішив, що Україна — це його «задній двір». Після цього, як ви знаєте, він пішов у Грузію, а потім вирішив піти в Україну», — констатував дипломат.

Водночас він наголосив, що це не означає покладання відповідальності за війну на НАТО. «Тому, хоча я і категорично відкидаю тезу, ніби НАТО відповідальне за цю війну, це неправда, бо вся відповідальність лежить на Путіні, але водночас НАТО все ж відіграло певну роль у цій драмі», — додав Серрі.

На його переконання, російсько-української війни могло б ніколи не статися, якби НАТО 2008-го дало конкретнішу відповідь на прагнення України стати членом Альянсу. «Але тодішнє мислення Заходу було іншим. Україна залишалася певною мірою terra incognita — країною, із якою ніхто не знав, що робити. Україна просила членство у Європейському Союзі, просила членство в НАТО, але її не сприймали достатньо серйозно», — визнав експосол. За його словами, частково таке ставлення мало об'єктивні причини: корупція, внутрішні проблеми держави. «На той момент країна справді не була готова до таких кроків», — підсумував Роберт Серрі.

Петро Толстой

Євген Хмара

УКРАЇНІ НА ОБОРОНУ БРАКУЄ 23 МЛРД

ВРУ має терміново ухвалити необхідні закони, бо під загрозою фінансування армії

■ Мирослава Бізикадзе

Україна входить у надзвичайно складний фінансовий період. На тлі затяжної війни, величезних витрат на армію та постійних російських атак держава зіткнулася з дефіцитом приблизно 23 млрд EUR на оборонні потреби. Ці гроші необхідні не лише для закупівлі озброєння та боєприпасів, а й для грошового забезпечення військовослужбовців та підготовки ресурсів на початок 2027 року.

ДІРА В ОБОРОННОМУ БЮДЖЕТІ

Володимир Зеленський нещодавно повідомив, що бюджет Міністерства оборони України (МОУ) має дефіцит близько 23–24 млрд EUR. Та Київ розраховує отримати значну частину необхідного фінансування від Європейського Союзу (ЄС), однак для цього Україна має виконати низку умов і ухвалити необхідні законодавчі зміни. І саме тут виникає головна проблема: гроші потрібні армії вже зараз, а європейське фінансування прив'язане до виконання Україною певних зобов'язань.

Масштаб проблеми окреслився після того, як стало відомо про дефіцит коштів, що мають забезпечити функціонування українського війська, закупівлю озброєння, боєприпасів, безпілотних літальних апаратів (БПЛА), засобів протиповітряної оборони (ППО), а також виплати військовослужбовцям.

За даними Politico, Україна відчула нестачу фінансування після того, як МОУ

було змушене перенести частину запланованих на другу половину року витрат на більш ранній період. У результаті потреба в додатковому фінансуванні різко зросла.

Євген Хмара, глава відомства, уже заявив про необхідність представити міжнародним партнерам комплексну стратегію, що дозволить домогтися прискореного отримання частини європейського фінансування. Reuters пояснила, що Україна розраховує, зокрема, на дочасне залучення частини коштів із передбаченого на 2027 рік пакета допомоги ЄС.

ЧОМУ ЦЕ НАСТІЛЬКИ ВАЖЛИВО

Ключовим джерелом фінансування повинна стати масштабна програма ЄС на 90 млрд EUR для України на 2026–2027 рр., із яких значна частина має бути спрямована безпосередньо на оборонні потреби. Європа погодилася стати одним із головних фінансових донорів України в критичний період війни, але

є принципова умова. ЄС пов'язав виділення коштів із виконанням Україною певних реформ, законодавчих змін і структурних маяків.

Ще навесні Європейська комісія передала Україні перелік з 11 законів, ухвалення яких мало допомогти розблокувати до 4 млрд EUR фінансування. До переліку увійшли виконання та цифровізація судових рішень, інтеграція ринку електроенергії, дерегуляція бізнесу, централізоване теплопостачання, незалежність Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, декларації доброчесності суддів тощо.

На перший погляд може здатися, що більшість цих питань не має безпосереднього стосунку до війни. Але Євросоюз хоче бачити не просто фінансування України, а одночасно її інституційну модернізацію та наближення законодавства до європейських стандартів.

Формула «не ухвалить законів — військовим не

буде чим платити» звучить ефектно, але юридично та фінансово ситуація складніша. Зарплати військових фінансуються з державного бюджету. Верховна Рада України (ВРУ) ще в червні ц. р. ухвалила зміни до бюджету-2026, які збільшили видатки на сектор безпеки й оборони приблизно на 1,56 трлн грн. Тому некоректно стверджувати, що наступного дня після неприйняття євроінтеграційного закону військові залишаться без зарплат.

ГРОШІ ПОТРІБНІ ВЖЕ

Але проблема в іншому. Український бюджет має колосальну залежність від зовнішнього фінансування. Якщо міжнародні партнери не надаватимуть необхідних коштів, державі доведеться або шукати альтернативні джерела фінансування, або скорочувати інші видатки, або збільшувати внутрішні запозичення та податкове навантаження. А в умовах війни основний конкурент за державні гроші — саме оборона.

Проблема полягає ще й у тому, що Україна не може чекати до кінця року. Війна вимагає постійного фінансового потоку. Армії потрібні боєприпаси, ракети, БПЛА, системи ППО, техніка, паливо, ремонт і логістика. Російська Федерація (РФ) збільшує кількість атак, тож Україна змушена витратити більше ракет-перехоплювачів і боєприпасів.

Показовим є рішення ЄС у серпні ц. р. надати Україні додаткові 6,1 млрд EUR на оборонні спроможності. Кошти мають дозволити закуповувати системи ППО, ракети, боєприпаси й радары. Та це не перекриває усієї фінансової потреби України.

ТИСК ПРЕЗИДЕНТА

На цьому тлі президент України фактично поставив перед ВРУ питання політичної відповідальності. Він оголосив, що Україна розраховує на близько 30 млрд EUR від ЄС для оборони і що парламент має ухвалити необхідні закони для отримання цих коштів. Та якщо Україна не виконає свою частину домовленостей, Київ ризикує опинитися в ситуації, коли гроші пообіцяли, але отримати їх у потрібний момент неможливо.

Найнебезпечніше, що 23 млрд EUR — це не просто одна позиція в бюджетній таблиці. Це показник того,

наскільки критичною стала залежність України від міжнародної фінансової підтримки.

Зараз міжнародні партнери фінансують значну частину цивільних видатків, що дозволяє українському бюджету спрямовувати більше власних ресурсів на оборону. Європейський кредит на 90 млрд EUR у цій системі має стати одним із ключових елементів фінансової стабільності України. Але він також прив'язаний до реформ.

Якщо парламент затягне з голосуванням, найгірший сценарій — не миттєве припинення виплат військовим. Першим наслідком стане фінансова затримка. Україні доведеться перекидати дефіцит власними ресурсами — збільшувати внутрішні запозичення, шукати додаткові податкові надходження, переносити частину цивільних витрат або просити партнерів про екстрене фінансування. У короткотривалій перспективі це може дозволити уникнути кризи. Але чим довше триватиме така ситуація, тим дорожчим буде фінансування війни. І головне — держава може опинитися перед необхідністю вибирати, які саме оборонні програми фінансувати насамперед.

ЖОРСТКА ЕКОНОМІЯ

Своєю чергою Кабінет Міністрів України вже запровадив жорстку економію бюджетних коштів заради посилення оборони. Про це народним депутатам розповів Сергій Корецький, прем'єр-міністр України: «Уряд запроваджує жорсткий режим економії бюджетних коштів, які не закріплені за потребами оборони. У результаті ми вже знайшли 70 млрд грн, які в повному обсязі підуть на потреби оборони. При цьому маємо виконати всі необхідні соціальні зобов'язання. Таким чином, щодо пенсій, зарплат проблем не буде. Під час підготовки бюджету на 2027 рік ми також маємо виходити з принципу максимальної економії кожної бюджетної гривні».

Другим завданням глави уряду назвав перевірку видатків оборонного відомства. «Відбудеться детальний аудит потреб Міністерства оборони», — запевнив Корецький. За його словами, протягом місяця уряд проаналізує всі проблеми, щоб забезпечити максимально ефективне використання бюджетних ресурсів.

ЧИ СПРАВДІ УКРАЇНУ ЗАПОЛОНЯТЬ МІГРАНТИ?

Іноземці знадобляться, але про їхню «навалу» наразі не йдеться

■ Ігор Голод

Після завершення війни український бізнес зіштовхнеться з гострою нестачею робочих рук. Журналіст інформаційної агенції УНІАН розпитав у авторитетного економіста Олега Пендзина про те, «наскільки сильним буде запит із боку бізнесу на робочу силу у вигляді мігрантів» після завершення війни.

Той відповів: «Великий. І будуть мігранти — причому з тих країн, де рівень оплати праці нижчий, ніж в Україні. А це Південно-Східна Азія, Пакистан, Бангладеш. На сьогодні ті країни переповнені й там нема ні що їсти, ні де жити. Цілком імовірно, що ми побачимо в себе тут індійців у достатньо великій кількості». Економіст прогнозує приїзд в Україну 400–450 тис. мігрантів щороку. «Для того, щоб досягти хоча б рівня індустриального виробництва 2021-го, Україні додатково потрібно близько 5 млн робочих рук. У нас до активної фази бойових дій працездатного населення було 18 млн. Нині — 12,5–13 млн», — пояснив він. Проте йдеться про прогнозований попит бізнесу на мігрантів, а не про гарантований їхній приїзд.

ФЕЙКИ ВИКРИВЛЯЮТЬ РЕАЛЬНІСТЬ

Інститут масової інформації (ІМІ) звернув увагу на панічні заголовки українських медіа. Найбільш промовистий із них — «Україну заселять індуси, африканці та бангладешці: державу чекає демографічна катастрофа». «За даними StopFake, «індуси в Україні» — ще один приклад того, як Російська Федерація (РФ) не залишає українське запілля у спокої, намагаючись посилювати страхи та відчуття зради в українців. Для цього вона використовує координоване розкручування теми за допомогою ботів і контенту, генерованого штучним інтелектом, — відмітили в ІМІ й назвали офіційні показники Державної міграційної служби України.

— Зараз до України майже ніхто не їде. До повномасштабного вторгнення Україна повільно, але стабільно нарощувала кількість іноземців, які перебували на обліку міграційної служби. Але навіть тоді їхня частка була мізерною серед 40 млн українців — близько 0,75 %. Після 2022-го кількість людей на обліку майже не збільшується і водночас різко падає видавання нових дозволів на імміграцію».

«Російська пропаганда намагається підмінити джерело небезпеки. Навіщо це не країна-агресор винна в обстрілах, у руйнуванні економіки та демографії, а якісь «індуси, африканці, бангладешці», які «заберуть роботу» або «витіснять українців». Це особливо небезпечно у воєнний час. Адже така маніпуляція просто розвертає агресію всередину країни, — констатували в ІМІ. — Головна мета такого нарративу — розколоти українське суспільство, підмінити реальну розмову про демографію та ринок праці расистською панікою, посварити українців зі союзниками й створити ще один фронт недовіри всередині країни».

РОБОЧИХ РУК ТАКИ БРАКУВАТИМЕ

Як повідомили в Державній службі зайнятості України, за шість місяців цього року громадянам Індії видали лише 933 дозволи на роботу в Україні, Узбекистану — 539, Туреччині — 426, Азербайджану — 401, Бангладеш — 330; Пакистану — 330, Китаю — 274; Вірменії — 198, Колумбії — 164; Туркменістану

У Козельці на Чернігівщині на пилорамі працює четверо індусів

— 143. Сукупно ці десять країн отримали 3 738 дозволів.

А втім, Олена Мусієнко, засновниця агенції праці ArceMa Ukraine, наголосила, що оформлений дозвіл ще не означає фактичного приїзду людини в Україну. За її словами, доїжджають лише 50–65 % заявлених працівників. «Багато хто не отримує візи, не проходить інтерв'ю в консульстві або відмовляється в останній момент через новини», — роз'яснила вона.

Це, звісно, іще не схоже на обіцяне панічними заголовками «заселення» України вихідцями з Азії та Африки. Навпаки — за даними Галини Третякової, голови парламентського комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, загальна кількість іноземців, які працюють в українській економіці, після початку повномасштабного вторгнення скоротилася майже вдвічі.

Та хоча наразі масового напливу мігрантів немає, після завершення війни Україну, за словами Еллі Лібанової, директора Інституту демографії і соціальних досліджень, змушуватиме залучати іноземних працівників критичний дефіцит робочої сили, який відчувається вже зараз і далі лише посилюватиметься. Тим паче, що країни Європейського Союзу, які стрімко старішають, не зацікавлені в поверненні українських мігрантів додому, тому створюватимуть для них сприятливі умови праці й проживання.

КАТАСТРОФИ НЕ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ

Водночас експерт за-спокоїла: «катастрофіч-

ного напливу» в Україну мігрантів з бідніших країн не передбачається, оскільки такі люди частіше переїжджають до заможніших держав. До того ж іноземці зазвичай не конкурують з місцевим населенням за однакові вакансії, а заповнюють ніші, на які українці погоджуються неохоче.

Українці ж матимуть переваги у працевлаштуванні й претендуватимуть на ширший спектр посад завдяки знанню державної мови, законодавства й особливостей місцевого ринку. «Крім того, візи, принаймні зараз, планують видавати робочі. Тобто не приїде вся родина з десяти осіб, щоб один працював, а дев'ятеро тут жило, а суто віза на роботу», — додала професор Лібанова.

А за словами Василя Воскобойника, голови Громадської організації «Офіс міграційної політики», 2025 року в Україні було оформлено або продовжено майже 9,5 тис. дозволів на працевлаштування іноземців. Для порівняння: 2021-го їх було близько 22 тис. У першому кварталі ц. р. видали лише 790 таких дозволів. Водночас приблизно 75 % українських підприємств мають труднощі із заповненням вакансій, а найгірший дефіцит кадрів спостерігається у будівництві, логістиці, аграрному секторі, медицині й освіті. «Війна і демографічна криза призводять до того, що кількість робочих рук на ринку постійно скорочується. І в такій ситуації дивуватися, що запрошують іноземців, на мій погляд, трішки недоречно», — зауважив експерт. Водночас він підкреслив, що говорити про «навалу» мігрантів підстав немає. «Жодної масової мі-

грації в нас немає і не буде в найближчі роки, бо це неможливо», — запевнив фахівець.

ДЕРЖАВА УЖЕ ГОТУЄТЬСЯ

Раніше Олексій Соболев, тепер уже колишній міністр економіки, довкілля та сільського господарства України, переконував, що залучення трудових мігрантів зараз не є пріоритетом. Однак держава уже готується до такого розвитку подій. Схвалена 7 січня ц. р. урядом «Стратегія зайнятості населення України на період до 2030 року» передбачає комплексне дослідження та розроблення дорожньої карти щодо залучення іноземних працівників, а також щорічне оновлення переліку спеціальностей, потребу в яких можна буде задовольняти за рахунок імміграції.

Один із ключових принципів стратегії — суворий контроль і чітке регулювання. Зокрема, йдеться про запровадження бальної системи замість старої моделі квотування. Робочі візи планують видавати кандидатам, які відповідають конкретним потребам українського ринку праці.

І саме громадянам Індії у вигаданому «заселенні» України відводять чи не головну роль. Індуси й справді лідирують серед іноземців за кількістю виданих дозволів на роботу: за перше півріччя 2026-го їм видали 933. Але це не означає їхнього масового переселення до України. Для порівняння: за сім місяців цього року посвідки на постійне проживання отримали 1 899 іноземців, і серед них громадян Індії було лише восьмеро.

ЧИМ ЗАГРОЖУЄ ОБМІЛІННЯ РІК В УКРАЇНІ

■ Христина Подоляк

Україна цього року переживає період аномального маловоддя. Рівні води в більшості річок опустилися до одних із найнижчих показників за останні десятиліття. На окремих ділянках зафіксували історичні мінімуми. Особливо складна ситуація спостерігається в басейні Дунаю.

За даними Українського гідрометеорологічного центру, у серпні тут зберігалася надзвичайно низька водність. На Одещині, біля Рені, рівень води в Дунаї опустився до мінус 14 см. Це найнижчий показник за останні 50 років спостережень. Попередній антирекорд зафіксували у вересні 2003-го, тоді рівень становив мінус 3 см.

Низькі показники спостерігаються і на інших гідропостах, що призначені для регулярного вимірювання рівня води, температури, швидкості течії та інших параметрів. Рівні води там залишаються близькими до мінімальних значень, які фіксували протягом багаторічного періоду спостережень. Зараз водність Дунаю на українській території становить лише 38—43 % від норми.

Обміління річок спостерігається не лише на півдні України, а й у західних областях, зокрема, на Львівщині, Закарпатті та Прикарпатті. Та це проблема не лише України, а Європи загалом. На стан водних артерій впливає одразу кілька чинників. Один із ключових — зміна клімату. Ідеться про тривалу спеку, дефіцит опадів, зменшення потужності снігового покриву й періоду його залягання взимку.

Останніми роками снігу випадає дедалі менше, а це безпосередньо позначається на водності річок. Особливо важливе значення має сніговий покрив у горах, де починаються витoki таких рік, як Дністер, Стрий, Прут, Тиса, Черемош. Після танення він живить річки й джерела і підтримує рівень води. Відповідно, чим менша кількість снігу випадає взимку, тим нижчий рівень води в річках.

Водночас обміління карпатських річок зумовлене не лише кліматичними змінами. Серед ключових чинників — антропогенний

Обміління Дунаю оголило затонулі кораблі часів Другої світової

вплив: вирубування лісів без урахування басейнового підходу, забудова берегової лінії гірських річок, скидання неочищених стоків і порушення заплави через бетонування берегів річок.

Окремої уваги потребує дотримання норм Водного кодексу України, що регулюють водні й пов'язані з ними суспільні відносини щодо використання, збереження, відтворення та охорони водних ресурсів. Ідеться також і про розорювання прибережних смуг, яке руйнує екосистеми водойм, що призводить до забруднення води, ерозії ґрунтів та знищення природних фільтрів.

На падіння рівня води впливає і геологічна будова конкретних територій. Скажімо, мергелі, які є водотривкими гірськими породами, поширені на Розточчі, Волино-Поділлі й на Передкарпатті. Зокрема, цього року зафіксували зниження рівня води в озері Синевир на Закарпатті (989 м над рівнем моря) та зменшення площі водного дзеркала, тоді як в інших гірських озерах, Марічeyка і Несамовите (1510 м і 1750 м над рівнем моря відповідно), зниження рівня води було незначним.

Цього року зниження рівня води в гірських потоках, їхнє обміління, а в окремих випадках — пересихання відзначають усі без винятку керівники природоохоронних установ Карпатського регіону. А маловоддя провокує як дефіцит, так і погіршення якості води. Найбільше ризикують відчуті ці наслідки сільські населені пункти. Львів, який розкинувся на Головному європейському вододілі, використовує для

водопостачання підземні води високого рівня захищеності. Водозабори розташовані на значній відстані від міста, тому наразі це рятує. А от у Києві та більшості великих міст України основним джерелом водопостачання є поверхневі води. Тому в умовах тривалого маловоддя ситуація із централізованим водопостачанням може стати значно складнішою.

Про масштаби проблеми свідчить і ситуація у Вер-

« Рівні води у більшості річок опустилися до одних із найнижчих показників за останні десятиліття »

ховинському національному природному парку, що в Івано-Франківській області. Місцеві пастухи повідомляють про пересихання гірських потоків, чого вони не спостерігали протягом останніх чотирьох десятиліть. Така ж ситуація і в Національному природному парку «Сколівські Бескиди» на Львівщині. У с. Верхнє Висоцьке майже половина жителів їде по воду для технічних потреб до річки Стрий, а в ній зменшується рівень води. Це доволі серйозна ситуація, що спостерігається не лише на цій річці, а й на її притоках, зокрема Рибнику Майданському, де зафіксували бурхливий розвиток синьо-зелених водоростей, що також зумовлено не лише зниженням рівня води, але й забрудненням стічними побутовими водами з висо-

ким умістом сполук азоту і фосфору.

Україна належить до країн із дефіцитом водних ресурсів, а зміни клімату можуть лише посилити проблему з доступом до питної води. На ситуацію з водним ресурсом впливають і наслідки війни. Найбільший ризик дефіциту води може виникнути в південних і східних областях, зокрема, на Херсонщині, Миколаївщині, Одещині, Запоріжжі та Донеччині, де особливо відчутна нестача опадів. У центральних і північних регіонах ситуація дещо краща завдяки водно-болотним екосистемам, які відіграють важливу роль у накопиченні й утриманні води, тому їхнє збереження є важливим для водного балансу.

Обміління річок може створювати також додаткові ризики і для енергетичної системи України. Мова про будівництво малих електростанцій на території Українських Карпат, про що знову згадало енергетичне лобі й що є недопустимим як з огляду на зменшення водності гірських рік, так і на екологічні наслідки функціонування таких об'єктів збереження унікальних водних екосистем та біорізноманіття. Серед потенційних майбутніх проєктів можна назвати будівництво гідроелектростанції (ГЕС) на річці Стрий на Сколівщині, близько до меж Національного природного парку «Сколівські Бескиди», та на річці Черемош у с. Розтоки на Івано-Франківщині, біля Національного природного парку «Гуцульщина».

Місцеві громади по-різному сприймають такі проєкти. Якщо будівництво

вітроелектростанцій (ВЕС) на основних карпатських хребтах жителі здебільшого підтримують з огляду на обіцяні преференції для місцевих бюджетів, то будівництво міні-ГЕС викликає категоричний спротив. Для багатьох людей у Карпатах збір ягід і грибів досі є одним зі способів заробітку. Тому вони зацікавлені в тому, щоб мати можливість автівкою дістатися до хребтів, бо разом із будівництвом ВЕС туди прокладають дороги, вирубуючи при цьому цінні лісові масиви. Водночас люди не завжди усвідомлюють, які наслідки це може мати для довкілля. Проте будівництво міні-ГЕС місцеві жителі категорично не підтримують, бо добре розуміють, що це може призвести до зниження рівня води в криницях.

У Європі для збереження річок практикують відновлення їхнього природного русла. Простими словами, річкам намагаються повернути ті природні умови, що були змінені через діяльність людини. Відновлюють звивисті ділянки русла, заплави та створюють умови для повернення рослинного покриву уздовж берегів, аби вода не стікала надто швидко та могла накопичуватися на прилеглих територіях. Водночас в Україні багато річок свого часу штучно випрямляли, змінюючи їхнє природне русло. За оцінками науковців, Україна вже втратила близько 20 тис. малих річок. Попри це комплексного механізму чи чітко реалізованого плану з відновлення обмілілих і зниклих малих річок в Україні ще немає, хоча роботу в цьому напрямі й розпочали. «Колись у фантастичних романах описували майбутнє, у якому точитиметься боротьба за чисту воду. Поступово людство реалізовує цей сценарій: зростає чисельність населення, збільшуються споживчі потреби, а все це потребує води. Фактично немає жодної сфери життя чи виробництва, яка б не залежала від водних ресурсів. Якщо для нафти й вугілля можна знайти альтернативи, то замінити воду неможливо нічим», — наголосила Оксана Марискевич, провідний науковий співробітник Інституту екології Карпат Національної академії наук України.

ФІКСАЦІЯ ЗБИТКІВ І РОЗПОДІЛ КОМПЕНСАЦІЙ

Українська бюрократія може стати на заваді освоєнню вже виділених коштів

■ Євген Клен

Збитки України через агресію Російської Федерації (РФ) уже перевищили 1 трлн USD. А Сергій Корецький, прем'єр-міністр України, повідомив, що на відновлення критичної інфраструктури додатково спрямували 1 млрд грн. Кошти використовують для відбудови шкіл, дитячих садочків, лікарень, укріплень і житла в 16 областях України.

МІЖНАРОДНИЙ РЕЄСТР

Кирило Буданов, керівник Офісу президента України, заявив, що Київ фіксує кожну статтю витрат, спричинених агресією РФ. Міжнародний Реєстр збитків для України (RD4U) розпочав приймати заяви у нових категоріях. Вони охоплюють державні гуманітарні витрати на підтримку постраждалих, а також кошти на розмінування та очищення територій від нерозірваних боєприпасів. Ідеться, зокрема, про витрати на евакуацію, тимчасове житло, екстрену медичну допомогу, реабілітацію та компенсації за зруйновані домівки. «РФ не зможе уникнути відповідальності», — запевнив він.

Робота над створенням єдиної міжнародної бази

для збирання доказів завданої Україні шкоди розпочалася кілька років тому. Наразі система вже опрацьовує перші масиви даних. А нещодавно приступили до роботи над Компенсаційним фондом. Це джерело, із якого безпосередньо будуть виплачуватися компенсації за збитки, втрати й шкоду, завдану російською агресією.

RD4U також відкрив для подання заяв нову категорію — «А3.4 Утрата оплачуваної роботи». Про це поінформувала пресслужба Міністерства юстиції України. Ідеться про осіб, які працювали за наймом: фізичні особи, які мали усний або письмовий трудовий договір (угоду), що передбачав виплату їм заробітної плати чи іншої винагороди за працю. А також про фізичних осіб, які здійснювали незалежну професійну чи індивідуальну господарську діяльність, але не були зареєстровані як фізичні

бі-підприємці відповідно до законодавства України.

Заяви учасників категорії можна подавати щодо компенсації коштів (наприклад, заробітної плати, компенсацій, надбавок, пільг та інших прибутків), не отриманих унаслідок фактичної втрати роботи. Таке відшкодування має бути виражено як сума компенсації, що не була отримана за певний період часу.

Для подання заяви особа має вказати необхідну інформацію та надати наявні докази втрати оплачуваної роботи. Завдяки інтеграції з базою даних Пенсійного фонду України, інформація щодо історії працевлаштування та отриманих доходів заявників буде підтягуватися автоматично, що значно спростить процес подання заяви.

Водночас для фізичних осіб-підприємців, які втратили прибуток унаслідок російської агресії, уже доступна окрема категорія «А3.5 Утрата приватного підприємництва».

АГЕНЦІЯ ВІДНОВЛЕННЯ

Та не все так гладко. Київ виділив Державній агенції відновлення України 1,25 млрд грн, сподіваючись на допомогу центральної влади в закупівлі обладнання і створенні резервної системи теплопостачання міста. Проте ці кошти кілька місяців просто «гуляли» по казначейських рахунках державних установ, поки місто не було змушене повернути їх до свого бюджету. Міська влада вірила, що

центральною владою виконає обіцянки й допоможе Києву підготуватися до зими, а Казначейство, Міністерство фінансів та інші державні структури весь цей час грали в бюрократичний «пінг-понг», з'ясовуючи, хто що буде й не буде робити. І чиновникам якось не спадало на гадку, що вони разом зі своїми сім'ями теж мерзнутимуть або втікатимуть з міста, якщо опалення в столиці не буде.

Урешті-решт на Раді національної безпеки й оборони України вдалося досягнути домовленості, що міська і центральна влада поділять весь обсяг робіт між собою навіпіл. Київ знайшов фінансування, реалізує більшу частину проектів Плану стійкості. Але центральна влада нездатна навіть освоїти ті кошти, які виділяє столиця.

За чотири роки Державна агенція відновлення спромоглася побудувати на всю країну лише одне безпечне укриття на 48 людей, отримавши з бюджету майже 140 млрд грн. Хоча, як зізнався Сергій Сухомлин, керівник відомства, на монтаж одного такого укриття потрібно всього десять днів. В агенції полічили, що лише на прифронтові громади, які постійно потерпають від обстрілів, потрібно не менше як 3 тис. таких укриттів. А в масштабах країни — на порядок більше. Можна уявити, якою буде для українців наступна зима, враховуючи, що це ж відомство відповідає за будівництво захисних споруд навколо теплоелектростанцій та інших об'єктів критичної інфраструктури. А Путін уже звелів своїм військовим бити по енергетичній структурі України.

Крім того, Кремль готується до знищення водоканалів України. «Це буде проблема № 1. Руйнування станції в місті — автоматична зупинка постачання води, непрацюючі лікарні, садочки та системи теплозабезпечення», — констатував Сухомлин.

ДОДАТКОВІ ЗАХОДИ

Зараз український уряд підтримує ініціативу Міністерства розвитку громад і затвердив порядок реалізації проекту зі створення національних бригад відновлення. Створення таких бригад потрібне для масштабування ефективного досвіду залучення більш ніж 2 тис. фахівців з усієї України для ліквідації

наслідків після обстрілів у Києві взимку. «Національні бригади дозволять швидко залучати кваліфікованих фахівців, техніку й обладнання з різних регіонів туди, де вони потрібні найдужче. Мова про відновлення об'єктів тепло-, водо- й електропостачання, водовідведення, а також житлових будинків, пошкоджених унаслідок російських атак», — роз'яснив Олексій Кулеба, тепер уже колишній міністр розвитку громад і територій України.

Формування бригад координуватиме Укрзалізниця, а до їхнього складу залучатимуть фахівців підприємств, які мають досвід аварійно-відновлювальних робіт. Такі бригади працюватимуть за рішеннями Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій зі залученням обласних військових адміністрацій. 2026-го проект фінансуватимуть за рахунок резервного фонду державного та місцевих бюджетів.

В Україні також розглядають можливість запровадження податку на відбудову, який би замінив 5 % військового збору після війни. Про це вказано в оновленому Меморандумі про економічну та фінансову політику в рамках програми співпраці з Міжнародним валютним фондом. Після продовження дії 5-відсоткової ставки військового збору на три роки після завершення воєнного стану уряд має намір не допустити скорочення бюджетних надходжень. Проте документ не містить деталей щодо можливої ставки нового податку чи механізму його справляння.

Своєю чергою Кирило Буданов підкреслив, що відбудова України є найбільшим проектом можливостей у Європі, адже має створити умови для розвитку підприємництва й технологій, професійної реалізації молоді та повернення українців додому.

На цей заклик уже відгукнулася Чехія. Карел Гавлічек, міністр торгівлі та промисловості цієї країни, запевнив, що Прага допоможе Києву з відновленням інфраструктури: «Співпраця в промисловості, енергетиці, дослідженнях і розробках. Дякую за дебати з Денисом Шмигалем, віцепрем'єр-міністром України. Я йому підтвердив, що готую місію чеських компаній до України з метою залучення їх до відновлення інфраструктури».

Сергій Корецький

ПРИХОВУВАННЯ ПРАВДИ

Скільки б кремлівський диктатор не запевняв, що все гаразд, він бреше

■ Петро Йосип

Путін заявив, що нібито від України поступають пропозиції про мир, але він може погодитися на нього лише на своїх умовах. Чи дозволить йому досягти цього економіка Російської Федерації (РФ), що дедалі глибше занурюється в кризу?

БАНКИ

Стагнація вже стосується всіх сфер російської економіки. Згідно з інформацією Центрального банку (ЦБ) РФ, лише за перші два тижні серпня громадяни забрали з рахунків майже 3,5 млрд USD, тоді як у липні цей показник перевищив 7 млрд USD. А великий бізнес намагається вивести власні ресурси з-під нагляду російських фінансових органів.

Щомісячний відтік заощаджень громадян сягає орієнтовно 300 млрд RUB. «Дрони літають. Усе палає. Нервозність зростає. У людей починає з'являтися здоровий глузд: готівку потрібно тримати під подушкою, а не в банку, звідки її можуть ніколи не повернути», — розповів The Washington Post на умовах анонімності колишній чиновник фінансового відомства РФ.

Водночас регулятор змушений реалізовувати золоті запаси для компенсації дефіциту державного бюджету, що наближається до позначки в 6 трлн RUB. «Золоті запаси скоротилися на 1,6 млн унцій від початку року і станом на 1 серпня склали 73,2 млн унцій. Це найнижчий показник із січня 2020-го», — повідомила Bloomberg.

Витрачання золота вказує на те, що кремлівське керівництво поступово вичерпує резерви, які накопичували роками для захисту від міжнародних санкцій. При цьому влада відкрито визнає, що ресурси спрямовують на воєнні потреби.

Багато фінансових установ РФ має активи лише на папері. Позичальники неспроможні виконувати зобов'язання, підприємства згасають під тягарем боргів, а банку доводиться закладати додаткові резерви під проблемні кредити. У деяких провідних

банках стан справ стає вже критичним.

Натомість ЦБ заявляє, що банківський сектор має значний запас капіталу. За словами Ельвіри Набіулліної, голови регулятора, за підсумками 2025-го достатність капіталу банків зросла до 13,2 %, а сукупний запас капіталу понад мінімальні нормативи становив близько 9 трлн RUB.

Водночас Центробанк РФ визнав, що частка проблемних роздрібних кредитів збільшилась після попереднього періоду швидкого кредитування. Регулятор також окремо попередив про ризики високої заборгованості великих компаній і вже посилює вимоги до кредитування найбільш кредитованих позичальників.

Додатковий тиск створює і грошово-кредитна політика. У липні ц. р. ЦБ знизив ключову ставку до 14 % річних.

Росія ще може підтримувати банки, великі підприємства та стратегічні галузі бюджетними коштами. Але кожне таке втручання збільшує залежність економіки від держави. Чим менше залишається приватного капіталу, конкуренції та зовнішніх інвестицій, тим більшу частину ризиків змушений брати на себе бюджет.

ПАЛИВО

Загострюється і паливна криза. Якщо раніше мова йшла про те, що експорт нафти за часи війни зазнав найбільшого падіння, то зараз її не вистачає навіть усередині країни. Удари України по російській нафтовій інфраструктурі відкинули економіку РФ на кілька десятиліть назад і спричинили паливний колапс щонайменше в 30 регіонах, у т. ч. Москві й області, де мережі автозаправних станцій уводять ліміти на продаж.

Замість обіцяного владою швидкого відновлення ринку експерти прогнозують тривалу системну кризу. Бензину не лише бракує, погіршилася і якість того, що є на ринку. Через це масово псується двигуни автомобілів, а

ремонтні майстерні виявилися перевантаженими на місяці наперед.

Водночас перекрити дефіцит імпортом з Азії в умовах ізоляції неможливо, а нафтовидобуток стрімко скорочується. За даними Bloomberg, 2019-го РФ видобувала 11,5 млн барелів на день. Зараз видобуває менше як 9 млн і, швидше за все, рівень упаде до 8 млн.

На думку аналітиків, РФ рухається за сценарієм Венесуели. Єдиним виходом для влади стане створення закритої системи розподілу палива для спецслужб і чиновників, що вже викликає роздратування в громадян і поступово перетворює приватний автомобіль на елемент розкоші.

Українські удари поступово переводять російську нафтову галузь із режиму заробляння грошей у режим постійного ремонту й аварійного управління. «Десь 30 % залишилося можливостей зі солярки та бензину», — зауважив Тарас Загородній, український політолог.

Проблеми паливного ринку Москва визнає: російський уряд продовжує запроваджувати обмеження на експорт бензину, дизельного пального й інших нафтопродуктів, посягаючи це необхідністю стабілізувати внутрішній ринок.

Ельвіра Набіулліна

БІЗНЕС

Ще промовистішим є стан ділового середовища. У липневому моніторингу ЦБ 44 % опитаних компаній очікували зниження прибутків. Сам регулятор наголошує на переході економіки до «збалансованіших» темпів зростання, що фактично означає завершення періоду, коли держава могла компенсувати структурні проблеми швидким розширенням кредитування.

Показовою є і ситуація з іноземними компаніями. Приміром, надміру лояльна швейцарська Nestle офіційно заявила, що після початку повномасштабної війни скоротила свій портфель в РФ, а зараз очікує націоналізації своїх російських виробництв.

Для Кремля це створює замкнене коло. Аби підтримати виробництво, потрібні кошти. Щоби стримати інфляцію, гроші не можна робити дешевими. А щоб компенсувати дефіцит приватних інвестицій, доводиться дедалі дужче спиратися на бюджет і державні корпорації.

У червні ц. р. кредитний портфель Wildberries підскочив із 2,4 до 12 млрд RUB. Та вже в липні частина позичальників опинилася в ситуації, коли їхній товар згорів на складах, тоді як кредитні зобов'язання нікуди не поділися.

На 1 липня ц. р. весь портфель кредитів російських банків юридичним особам становив 86,8 трлн RUB, із яких 3,17 трлн RUB припадало на протерміновану заборгованість.

Wildberries увійшов у 2026 рік зі сотнями мільярдів боргових зобов'язань. Лише короткотривалі позики становили близько 801,7 млрд RUB, а разом із довготривалими — близько 830 млрд RUB. Ринкові оцінки сукупного боргу всієї групи доходять до 1,3 трлн RUB.

РЕКЕТ

Відтак Кремль дедалі частіше намагається втримати економіку адміністративними методами. І це, мабуть, найважливіший сигнал для розуміння того, що відбувається всередині РФ: коли нормальні ринкові механізми працюють гірше, держава починає дедалі активніше втручатися в рух грошей, товарів і капіталу.

А нещодавно Путін підписав указ, який дає Кремлю право запроваджувати зовнішнє управління на стратегічних об'єктах РФ, якщо їхні власники не спромоглися захистити майно від українських дронів. Ідеться про електростанції, заводи та промислові об'єкти, вежі й мережі зв'язку, водоканали та тепломережі, дороги й аеропорти, склади й логістичні центри, а також небезпечні виробництва.

До переліку «критичної інфраструктури» також внесли розмите поняття «інші об'єкти» — категорію, що має особливе значення для безпеки та економічної стабільності РФ. Таке формулювання фактично залишає владі свободу довільно розширювати коло підприємств, які можуть підпасти під новий механізм.

Зовнішнього управителя призначатимуть у таких випадках: власник не подбав про безпеку об'єкта; знехтував вимогами влади щодо захисту; своєю бездіяльністю поставив під загрозу роботу підприємства через слабку протидію атакам дронів; не відновив зруйновану внаслідок ударів інфраструктуру.

Функції тимчасового управителя виконуватиме державна компанія «Росіміщество» або інша структура, призначена урядом. Цій організації передаватимуть права на нерухомість, цінні папери й решту активів колишнього власника. Витрати на функціонування вже вилученого майна відшкодовуватимуть із прибутків, які підприємство саме ж і генерує. Тобто держава отримує актив на повному самозабезпеченні.

НАСТАЛА ЧЕРГА OZON

Українці нищать ще одного «квартирмейстера війни»

■ Ігор Голод

Після успішного ураження більш ніж 18 складських комплексів російського маркетплейсу Wildberries сили оборони України атакують такі ж логістичні центри компанії Ozon.

РУБАЮТЬ ХВІСТ ДРАКОНА

Маркетплейси — великі торговельні майданчики в інтернеті. Роберт Бровді (Мадяр), командувач українських Сил безпілотних систем (СБС), назвав Wildberries «квартирмейстером війни» і її головною базою постачання, оскільки ця компанія створила спеціальний відділ для продажу товарів російським військовим. Там окупанти отримують усе необхідне — від бронезитів і рацій до FPV-дронів і деталей до них.

Українські дрони уразили склади компанії Wildberries, аби не лише ускладнити тилове забезпечення окупантів, а й підірвати фінансовий фундамент російської агресії. Тисячі волонтерських та армійських замовлень для фронту згоріли або застрягли в дорозі. Постачальники військового спорядження зазнали величезних збитків, утративши і товар, і гроші на закупівлю нових партій. Удари зачепили й фінансовий сектор Російської Федерації (РФ).

Служба зовнішньої розвідки України повідомила, що частка проблемних кредитів третьої стадії в РФ за квартал зросла із 4,8 до 5,5 %, а обсяг таких позик становить близько 36,3 млрд USD. У ВТБ резерви під проблемні кредити

за квартал збільшилися майже на третину — до 66,5 млрд RUB, а частка проблемних кредитів за підсумками 2025 року сягнула 14,2 %. Ризики для банків, зокрема, пов'язані з проблемами компаній електронної комерції та стратегічним партнерством ВТБ із Wildberries.

Тоді окупанти спробували врятувати ситуацію і почали масово перекидати замовлення для фронту на головного конкурента Wildberries — компанію Ozon.

«КОНЦЕНТРАЦІЯ ОЗОНУ» ЗАШКАЛЮВАЛА

Майор Бровді заявив: «Концентрація озону на тлі неврожайності «дикої ягідки» перевищує критичну норму. Фіолетовий куц (колір логотипу компанії Ozon. — Ред.), подзьобаний Волелюбним Українським Птахом, доотруєється токсичним озоном, перетворюється у хмиз, змінює колір і скидає плоди».

Керівництво компанії Ozon натяк зрозуміло і спробувало зіграти на випередження: ще на початку серпня компанія прибрала з відкритого довідника адреси 56 своїх складів. Проте така «секретність» ворога не врятувала.

Перший великий складський комплекс компанії Ozon було уражено 22 серпня ц. р. в Чапаєвську Самарської області РФ. Того ж дня Міністерство оборони України офіційно підтвердило початок нової операції сил оборони фразою: «Настала черга Ozon».

23 серпня українські безпілотні літальні апарати (БПЛА) уразили логістичний комплекс компанії

Ozon в Оренбурзі. А в ніч на 24 серпня Роберт Бровді відзначив результативні удари по об'єктах Ozon одразу в кількох російських регіонах — у с. Енемі в Адигеї, у Невинномиську Ставропольського краю та в дагестанському с. Тюбе.

ЧИМ ПАЛЯТЬ ЛОГІСТИКУ?

СБС використовують для глибоких рейдів цілі ескадрильї далекобійних «пташок», де кожен БПЛА має свою чітку роль. Першими зазвичай летять відносно дешеві й швидкі дрони-камікадзе на кшталт «Морока» чи «Січня». Їхнє завдання — посіяти паніку, змусити росіян витратити дорогі ракети протиповітряної оборони й пробити коридор у ворожому небі. Услід за ними летять важкоавіації. Головна зірка таких операцій — стратегічний дрон «Лють», що може долати до 2 тис. км і несе на собі десятки кілограмів потужної вибухівки. Йому допомагають важкі БПЛА виробництва компанії Fire Point, здатні завдавати потужних ударів по великих промислових та логістичних об'єктах і спричиняти масштабні пожежі. Російські радары їх не бачать, бо ці дрони можуть летіти на наднизькій висоті, що істотно ускладнює їхнє виявлення.

Крім того, сучасні українські БПЛА вже отримали елементи штучного інтелекту й автономної навігації. Вони здатні продовжувати політ навіть за втрати супутникового сигналу, а тому російські засоби радіоелектронної боротьби не завжди можуть їх зупинити: «пташка» сама визначає рельєф землі,

розпізнає орієнтири та знаходить дорогу до складу Ozon чи Wildberries.

ПРАКТИЧНИЙ ЕФЕКТ

Загалом під удари 22—24 серпня потрапило близько 426 тис. кв. м складських площ, що становить приблизно 8,5 % всієї складської інфраструктури Ozon. Станом на кінець 2025 року компанія мала близько 5 млн кв. м складських приміщень. Це завдало потужного удару по логістиці, а акції компанії на Московській біржі впали майже на 30 %.

Масштаб фінансових і логістичних проблем змусив нервувати навіть Кремль. Хоча Дмитро Песков, речник кремлівського диктатора, роздратовано запевнив, що удари по об'єктах Ozon нібито «не впливають на ситуацію на фронті», водночас визнав, що російський уряд разом з бізнесом розробляє варіанти підтримки маркетплейсів, які опинилися у скрутному становищі.

Тобто фактично сам спростував власне твердження: якщо удари по об'єктах Ozon нібито не впливають на ситуацію, навіщо ж терміново розробляти плани порятунку російського бізнесу? А Путін того ж дня оголосив, що Київ «випустив джина з пляшки», і погрожував «набагато руйнівнішою відповіддю».

Занепокоєння Кремля має під собою серйозне економічне підґрунтя, яке аналітики називають початком довготривалої кризи. Дмитро Корнієнко, засновник аналітичного центру Resurgam, підкреслив, що українські удари по Ozon і Wildberries мають не лише символічний, а й глибокий практичний ефект.

По-перше, вони миттєво обривають закупівлі для фронту, адже в перехопленнях розмов окупантів дедалі частіше лунають скарги, що через пожежі на складах до них банально «не доїхали» замовлені рації, дрони й інше дефіцитне обладнання.

По-друге, ці атаки б'ють по найбільшій місії Кремля — спроможності фінансувати війну. Бюджетний дефіцит РФ уже перевищив 6,5 трлн RUB. Щоб залатати цю діру, російське Міністерство фінансів намагалося позичати гроші всередині країни через державні облігації. Проте пожежі на складах ритейлерів разом із паливною кризою настільки відчутно розкрутили споживчу ін-

фляцію, що російські банки вже не погоджувалися давати уряду гроші в борг під занижені відсотки. «Через це Мінфін РФ був змушений взагалі скасувати аукціони з продажу власного боргу. Українські удари підбивають саму спроможність московського бюджету обслуговувати вторгнення», — підсумував експерт.

ПО ДВОХ МІШЕНЯХ

Цю думку поділяє і Денис Штілерман, головний конструктор і співвласник компанії Fire Point. Він зазначив, що Wildberries та Ozon є одними з основних позичальників в РФ, тому удари по них можуть створити серйозні проблеми для фінансової системи ворога. За словами розробника, теперішня операція українських дронів здатна повністю «покласти» другий за величиною російський банк — державний ВТБ. Річ у тім, що банкіри з ВТБ зробили величезну ставку на цей бізнес, розраховуючи автоматично отримати багатомільйонну клієнтську базу покупців.

«У ВТБ і так справи не найкращі, а зараз трильйони рублів виданих кредитів виявляться безповоротно втраченими через спалені склади. Цю роботу потрібно продовжувати», — наголосив фахівець.

Крім фінансових утрат, він відмітив і психологічний ефект таких атак. Вони руйнують звичний побут росіян та обнуляють десятки тисяч приватних бізнесів, які своїми податками утримують армію РФ. Знищення торговельних хабів, які виконували роль альтернативного інтендантства для фронту, остаточно перетворює маркетплейси на нове вразливе місце у воєнній економіці ворога.

Водночас військовий експерт Павло Нарожний додав, що цей каскадний процес проявиться за кілька місяців. Лише компанія Wildberries заборгувала банкам більш ніж 16 млрд USD. Крім того, на складах згоріло майно понад 350 тис. російських підприємців, які кредитувалися під закупівлю товару. «Вони не повернуть ці позики, і руйнація піде далі по ланцюгу. Росії доведеться рятувати спершу маркетплейси, а потім ВТБ і Сбербанк», — констатував він. Накопичення безнадійних боргів змусить Кремль витратити золотовалютні резерви на порятунк власної банківської системи замість фінансування війни.

КРАХ КРИПТОБІРЖІ В ПОЛЬЩІ

■ Валерій Літонинський

Республіка Польща (РП) опинилася в епіцентрі масштабного фінансового та політичного скандалу, пов'язаного з крахом найбільшої національної криптовалютної біржі Zondacrypto. Ця криза не лише призвела до втрати десятків мільйонів доларів інвесторами, а й загострила конституційний конфлікт між урядом прем'єр-міністра Дональда Туска та президентом Каролем Навроцьким.

Уряд Туска впродовж останнього року не раз намагався ухвалити закон, що регулює обіг криптовалют і приводить польське законодавство у відповідність до європейського регламенту Markets in Crypto-Assets (MiCA). Проте Навроцький тричі накладав вето на цей документ, аргументуючи це надмірним регуляційним тиском на бізнес.

Через ці вето РП залишається єдиною країною Європейського Союзу (ЄС) без внутрішнього законодавства, адаптованого до

вимог MiCA. Відтак місцеві біржі не можуть легально зареєструватися, а клієнти залишаються у правовому вакуумі.

У квітні ц. р. прокуратура розпочала розслідування щодо діяльності Zondacrypto за фактами шахрайства та відмивання грошей. За попередніми даними, близько 2 тис. клієнтів утратили щонайменше 350 млн PLN. Ситуацію ускладнює і кримінальне минуле платформи: Сильвестр Сушек, колишній генеральний директор і засновник компанії, зник

ще 2022-го. І саме він міг володіти ключами від гаманців, на яких зберігали криптоактиви на сотні мільйонів доларів.

Справа набула виміру національної безпеки, коли спецслужби РП виявили ймовірні зв'язки біржі з російською Тамбовською бандою. Туск публічно заявив, що через Zondacrypto відмивали гроші російської мафії. Платформу, імовірно, використовували для обходу європейських санкцій і тінювих фінан-

сових операцій спецслужб Російської Федерації (РФ).

Криптоскандал став потужною зброєю в руках Дональда Туска проти політичних опонентів із консервативної партії «Право і справедливість» (PiS) та пов'язаного з ними президента Навроцького. Глава уряду звинуватив опозицію в тому, що їхнє блокування крипторегулювання було наслідком лобювання інтересів Zondacrypto. За словами прем'єра, біржа фінансувала середови-

ще PiS та пов'язані з нею медіа. Намагаючись відхреститися від зв'язків із шахраями, у травні ц. р. частина депутатів від PiS внесла радикальний законопроект, який передбачає кримінальну відповідальність (до десяти років в'язниці) за управління криптобіржами. Доки триває політична боротьба, польський крипторинок продовжує функціонувати в тіні, а ошукані інвестори залишаються без гарантій повернення коштів.

■ Наталія Забазнова

Більшість ісландців не підтримала відновлення перемовин щодо вступу до ЄС.

На нещодавньому референдумі проти переговорів проголосували 52,8 % виборців. Відновлення перемовин підтримали 47,7 % ісландців. Право голосу мали 272 690 людей, із них участь у референдумі взяв 225 031. Таким чином, присутність на референдумі склала 82,5 %, що на 2,3 % більше, ніж під час парламентських виборів 2024 року.

Результати по виборчих округах відрізнялися. У Північному Рейк'явіку відновлення перемовин підтримали 57,5 % ісландців, а в Південному Рейк'явіку — 54,5 %. Тоді як у Північно-Західному окрузі 62,9 % ісландців проголосували проти, у Північно-Східному окрузі вступ до ЄС не підтримали 61,2 % виборців, у Південному окрузі проти проголосували 60 % виборців, а в Південно-Західному — 53%. Загалом проти відновлення переговорів проголосували 118 040 громадян країни, тоді як

Ісландія до ЄС не хоче

відновлення перемовного процесу підтримали 105 339 ісландців. Ще 1 652 бюлетені були порожніми або недійсними.

Ісландія подала заявку на вступ до Євросоюзу 2009-го. До 2013 року країна відкрила 27 із 35 перемовних кластерів, однак потім процес зупинили, а 2015-го Ісландія повідомила ЄС, що не хоче вважатися країною-кандидатом на вступ. Відмова була, зокрема, зумовлена побоюваннями, що вступ до Унії обмежить контроль країни над рибними ресурсами та змусить дотримуватися спільної політики ЄС у сфері рибальства. А рибальство є однією з ключових галузей економіки Іслан-

дії та забезпечує близько 40 % доходів від експорту товарів.

Антоніу Кошта, президент Європейської ради, заявив, що поважає рішення громадян Ісландії. Міністерство Європи та закордонних справ Франції, також розповсюдило заяву, що Париж поважає рішення громадян Ісландії. Водночас там наголосили, що Ісландія залишається тісно інтегрованою у європейський простір та є частиною «європейської родини». Крім того, у французькому зовнішньополітичному відомстві нагадали, що Ісландія є членом НАТО та бере участь у Європейській політичній спільноті.

РФ допомогла хунті Нігеру відбити атаку

■ Василь Нетудихата

Армія Нігеру за підтримки підконтрольного Кремлю Африканського корпусу відновила контроль над ключовою військовою авіа базою в столиці Ніамеї після нападу опозиції.

Ця атака продемонстрував зростання напруженості всередині Збройних сил Нігеру, які зазнають значних втрат у боях з ісламістськими терористами, пов'язаними з «Аль-Каїдою» та «Ісламською державою». За да-

ними джерел Reuters, російський Африканський корпус відіграв вирішальну роль у боях в Ніамеї та на території авіабази. Російські сили, зокрема, застосовували дрони-камікадзе, після чого повстанці склали зброю. У Міністерстві закордонних справ РФ підтвердили участь Африканського корпусу в бойових діях у столиці Нігеру. Водночас підтримку військовій хунті надав Алжир, який спрямував туди чотири винишувачі та інші техніку. До захисту режиму також долучилася президентська гвардія Нігеру.

ДИРЕКТОР ЦРУ В МОСКВІ

Що Джон Реткліфф передав Кремлю

■ Мирослава Бізикадзе

Таємний візит Джона Реткліффа, директора Центрального розвідувального управління (ЦРУ) США, до Москви став однією з найзагадковіших дипломатичних подій останніх тижнів. Поїздку не анонсували, американська влада не коментувала її мету, а Кремль підтвердив лише сам факт перемовин між керівником ЦРУ та представниками російських спецслужб. Проте Реткліфф міг привезти до Москви значно більше, ніж просто пропозицію підтримувати контакти між спецслужбами.

ТАЄМНИЙ ЛІТАК ДО МОСКВИ

Серед можливих тем — загроза нападу Російської Федерації (РФ) на країни НАТО, війна проти України, підтримка Кремлем Ірану й навіть можливість нової спроби організувати перемовини між Дональдом Трампом, Володимиром Путіним і Володимиром Зеленським. Джон Реткліфф прибув до російської столиці 25 серпня. Він прилетів на військово-транспортному літаку C-17, а перебування в РФ тривало лише кілька годин.

Візити директорів ЦРУ до Росії трапляються вкрай рідко. Вільям Бернс, попередній керівник американської розвідки, відвідував Москву у листопаді 2021-го. Тоді він навіть провів телефонну розмову з Путіним і передавав Кремлю застереження Вашингтона щодо можливого повномасштабного вторгнення до України. Та Кремль проігнорував американські сигнали й через кілька місяців РФ розпочала найбільшу війну у Європі з часів Другої світової.

Дмитро Песков, прессекретар

диктатора, заявив, що Реткліфф особисто з Путіним не зустрічався. Проте володаря Кремля поінформували про зміст перемовин. Американський представник міг зустрітися з Олександром Бортниковим, керівником Федеральної служби безпеки, і Сергієм Наришкіним, директором Служби зовнішньої розвідки РФ.

У Кремлі наполягають, що йшлося про робочі контакти між спецслужбами. Проте більшість західних експертів сумнівається, що

директор ЦРУ прилітав до Москви заради звичайної зустрічі. Відносини двох країн перебувають у глибокій кризі через війну проти України, російські операції у Європі, підтримку Москвою Ірану та постійні погрози Кремля на адресу НАТО.

Дональд Трамп спробував зменшити значення поїздки. Він назвав візит Реткліффа «певною мірою напіврутинним» і вказав, що не варто шукати в ньому надзвичайних причин. За його словами, Сполучені Штати продовжують працювати над припиненням війни між РФ та Україною.

Та за інформацією The Wall Street Journal, Реткліфф прибув до Москви, щоб передати російському керівництву попередження: США серйозно сприйматимуть будь-яку спробу ата-

кувати країну НАТО. Мова може йти про диверсію, кібератаку, провокацію на кордоні або обмежену воєнну операцію.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДЛЯ КРЕМЛЯ

Водночас Reuters із посиланням на два джерела повідомила, що під час перемовин у Москві Реткліфф порушував питання можливої російської операції проти країни НАТО. За даними агенції, тема потенційної ескалації між Росією та Альянсом таки звучала на перемовинах, як і підтримка Москвою Ірану.

Вашингтон побоюється, що Москва може надавати Тегерану технологічну, військову або розвідувальну допомогу. Тому Реткліфф міг привезти до Москви одразу кілька жорстких сигналів. Перший — не допустити російської ескалації проти НАТО. Другий — обмежити підтримку Ірану. Третій — спробувати знайти новий канал для обговорення завершення війни проти України.

Ще одна деталь візиту викликала особливу увагу в Києві: напередодні поїздки Вашингтон звернувся до української сторони з проханням тимчасово не завдавати ударів по окремих регіонах РФ. Причина очевидна — Сполучені Штати хотіли гарантувати безпеку свого представника.

Сам факт такого прохання свідчить про рівень секретності й важливості операції. Вашингтон не хотів допустити жодного інциденту, що міг би зірвати перемовини або створити небезпечну ситуацію навколо американської делегації.

ЩО США ПЕРЕДАЛИ УКРАЇНІ

Після візиту Реткліффа до Москви Володимир Зеленський сказав, що Сполучені Штати передали Україні відо-

мості про перемовини, які відбувалися в російській столиці. Але розкривати деталі не став. Лише відмітив, що в Москві відбулося кілька важливих зустрічей.

Президент також подякував США за інформацію та за тон розмови з РФ. Ці дані стали важливим сигналом для Києва. Вони означають, що Вашингтон не приховував від України факт і загальний зміст контактів з Москвою. Для Києва це принципово важливо, адже одним із головних побоювань української влади залишається можливість перемовин між Сполученими Штатами та Росією без участі України. Поки що ознак такого сценарію немає. Навпаки, американська сторона, за словами Зеленського, інформує Київ про важливі контакти з Москвою.

Для України візит директора ЦРУ має одразу кілька важливих значень. По-перше, він свідчить, що США не вважають ситуацію навколо РФ стабільною. Особливо поїздка керівника ЦРУ до Москви означає наявність серйозних питань, які потребували прямого контакту з російськими спецслужбами.

По-друге, тема України залишалася одним із центральних питань перемовин. Навіть якщо Реткліфф обговорював НАТО й Іран, російсько-українська війна неминуче була частиною цих розмов. По-третє, Київ отримав інформацію від американської сторони після завершення перемовин. Це важливий сигнал, що Україну не викинуть із процесу.

По-четверте, якщо версія про попередження Кремлю підтвердиться, Україна може отримати нові можливості для посилення оборони. Логіка Сполучених Штатів може бути простою: якщо РФ продовжує ескалацію, необхідно збільшувати ціну війни для Кремля. Одним з головних інструментів для цього залишається військова підтримка України.

Джон Реткліфф

КОМЕНТАРІ ЕКСПЕРТІВ

Валерій Кондратюк, колишній глава Головного управління розвідки Міністерства оборони України:

— Поїздка американського представника мала незвичайний формат. Ключове значення має те, що до Москви вирушив не державний секретар, не спеціальний представник президента США і не дипломат, а безпосередньо директор ЦРУ. Це може свідчити про надзвичайну чутливість ін-

формації, яку Вашингтон хотів передати російському керівництву. Розвідувальні служби традиційно використовують для таких контактів закриті канали, коли необхідно донести інформацію без публічних заяв і дипломатичних формулювань. У цьому випадку американська сторона могла продемонструвати Кремлю конкретні розвідувальні дані щодо планів РФ. Реткліфф мав завдання донести до Мо-

скви чіткий сигнал про те, що Сполучені Штати володіють інформацією щодо можливих подальших дій Кремля.

Олександр Мусієнко, керівник Центру військово-правових досліджень:

— Загроза для НАТО не обов'язково означає підготовку РФ до великої війни проти Польщі чи країн Балтії. Кремль може використовувати значно складніші сценарії. Ідеться про гібридні

операції, диверсії, кібератаки, пошкодження критичної інфраструктури або провокації на кордонах. Головною метою таких дій може бути перевірка реакції Альянсу. Скажімо відверто, про Путіна можна скільки завгодно говорити, але чи не знає той же Бортников, що Росія зазначає колосальні утрати у цій війні? Та він отримує величезну кількість доповідних довідок, службових записок тощо. Він усе розуміє. А Реткліфф

справді літав розмовляти про російсько-українську війну. Можливо, США мають підклимні домовленості з оточенням Путіна, тож цього разу промацували підґрунтя, наскільки російські еліти дозріли або не дозріли до того, щоби влаштувати переворот і перебрати на себе важелі управління. Й американці могли вже передавати якісь гарантії тим, що готові це вчинити, усунути в той чи інший спосіб Путіна від влади.

США ВИПЛАТЯТЬ СВІЙ БОРГ ПЕРЕД ООН

■ Reuters

Адміністрація президента США повідомила Конгрес про намір виплатити Організації Об'єднаних Націй (ООН) 725 млн USD для часткового погашення кількомільярдного боргу країни, зазначає Reuters із посиланням на офіційне повідомлення Державного департаменту Сполучених Штатів.

Намір виплатити ці кошти експерти у сфері надання допомоги розцінюють як ключове позитивне зрушення на шляху до врегулювання проблеми накопиченої заборгованості США перед ООН. Запропонована сума покриє менш ніж 20 % від загального боргу, обсяг якого, за травневими оцінками ООН, перевищував 4 млрд USD. Водночас Білий дім

наполягає, що сума боргу є значно меншою, оскільки певні виплати вже здійснювали.

За даними ООН, структура боргу Сполучених Штатів складається із 2,04 млрд USD внесків до регулярного бюджету, 2,2 млрд USD на фінансування миротворчих місій і 44 млн USD на забезпечення роботи міжнародних трибуналів.

Ще близько 153,4 млн USD Вашингтон заборгував у межах так званих утримань із політичних міркувань. До цієї суми входять 10,6 млн USD для Ради з прав людини, із якої США вийшли через звинувачення в антиізраїльській упередженості, а також кошти для Агенції ООН у справах палестинських біженців.

За інформацією агенції у сфері глобального розвитку Devex, Сполучені Штати висунули умови

для виділення коштів, серед яких подальше скорочення витрат ООН та заходи з протидії впливу Китаю. Юджин Чен, колишній посадовець ООН, попередив, що в разі відсутності платежів Сполучені Штати ризикують утратити право голосу на Генеральній Асамблеї ООН. Адже, згідно зі ст. 19 Статуту організації, державу позбавляють права голосу, якщо її борг перевищує суму внесків за два попередні роки.

Представник американського зовнішньополітичного відомства відзначив, що за останні шість місяців Вашингтон домігся історичних реформ у всій системі ООН, які нібито привели до скорочення витрат майже на мільярд доларів. Він також наголосив, що будь-які виплати залежатимуть від подальшого реформування організації.

Дружину військового депортували до Гондурасу

■ Associated Press

Дружину американського військового депортували зі США до Гондурасу. Жінку затримали біля магазину на очах у її шестирічної доньки. Її витурили попри дозвіл на зміну імміграційного статусу, інформує Associated Press.

Крісті Маріорі Вільяфранку-Трехо затримали неподалік від військової бази Форт-Блісс у Техасі, де служить її чоловік Хедар Леонель Турсіос Хуарес. Жінка в'їхала до Сполучених Штатів 2016-го у віці 18 літ. 2017 року вона не з'явилася на судові засідання щодо імміграції, через що

заплановане відрядження на іншу військову базу. «Не знаю, чи зможу продовжувати будувати військову кар'єру. Мені потрібно скласти план, щоб і надалі виконувати свої військові обов'язки й водночас піклуватися про сім'ю», — поділився він.

Турсіос Хуарес отримав громадянство США 2024-го, через два роки після вступу до армії. Він розповів, що не знає, як доглядати за донькою без дружини. Чоловік досі не вигадав, як пояснити дівчинці, що сталося. Водночас заявив, що хоче й надалі служити своїй країні: «Я люблю те, чим займаюсь, і хочу продовжувати це робити, хоча і не знаю, як саме».

Хедар Леонель Турсіос Хуарес

отримала остаточне рішення про депортацію.

Чоловік стверджує, що його дружина не знала про засідання і рішення суду. За його словами, пара дізналася про загрозу депортації лише 2022-го, коли після одруження звернулася для оформлення «грін-карти». Адвокат жінки повідомив, що в травні ц. р. її клопотання про поновлення розгляду справи відхилили, а апеляція до Ради з імміграційних апеляцій досі залишалася на розгляді.

Крім того, близько року Вільяфранка-Трехо очікувала на рішення щодо заяви на military parole-in-place — спеціальну програму, що дозволяє найближчим родичам американських військовослужбовців залишатися в країні та подаватися на «грін-карту». «Ми дотримувалися правил — зі свого боку зробили все можливе, щоб вирішити цю проблему», — наголосив Турсіос Хуарес.

Наразі він самостійно піклується про їхню доньку. Замість ранкових тренувань відвозить дівчинку до першого класу. За словами чоловіка, йому вже довелося відкласти

До початку другого президентського терміну Дональда Трампа Імміграційна та митна служба США (ICE) зазвичай дозволяла найближчим родичам військовослужбовців змінювати свій імміграційний статус, навіть якщо щодо них уже винесли остаточне рішення про депортацію. «Якщо чинний військовослужбовець одружений із людиною, яка тепер отримує можливість оформити «грін-карту», її не стали б затримувати, а тим більше виконувати щодо неї рішення про вигнання», — пояснив Дена Гівіден, який у 2016—2019 рр. працював заступником головного юрисконсульта ICE.

Конгресвумен Вероніка Ескобар ініціювала конгресове розслідування справи Вільяфранки-Трехо й особисто відвідала її в центрі утримання Camp East Montana в Техасі. «Мое серце розривається за нею, її дітей і військовослужбовця, який, мабуть, почувається зрадженим країною, заради якої жертвує собою. Є надто багато таких сімей, яких переслідують замість того, щоби підтримувати», — сказала вона.

Сина Нетаньягу повернули до Ізраїлю

■ Times of Israel

Ізраїльська агенція безпеки Shin Bet повідомила, що Яіра Нетаньягу, сина прем'єр-міністра Ізраїлю, повернули додому з Маямі після погроз на його адресу. Про це пише The Times of Israel.

Заяву агенція зробила після того, як з'явилася інформація, що молодший Нетаньягу став мішенню іранського замаху на вбивство у грудні 2025-го, коли проживав у Флориді. Щодо цього глава Ізраїльського уряду заявив: «Іран націлювся на одного з моїх синів. Іран намагався вбити, здійснити вбивство одного з моїх синів».

Shin Bet підтвердила, що існувала серйозна загроза заподіяння шкоди Яіру Нетаньягу. З огляду на це після оцінки ситуації прийняли рішення терміново евакуювати його разом з охороною і повернути до Ізраїлю.

У звіті не уточнюється характер загрози, а також те, хто за нею стоїть. Однак американське видан-

ня Newsmax указало, що, на думку розвідувальних служб, іранські агенти перебували на місцях у районі Маямі та здійснювали спостереження за пересуваннями Яіра.

Молодший Нетаньягу провів кілька останніх років у Маямі, де його розкішний спосіб життя та охорона, яку фінансувала держава, не раз приверта-

ли увагу громадськості в Ізраїлі. Тривале перебування парубка за кордоном викликало критику після початку війни, спричиненої нападом ХАМАС 7 жовтня 2023 року, причому критики робили закиди, чому син прем'єр-міністра залишався за кордоном, тоді як сотні тисяч ізраїльтян відбували службу в резерві.

ДВА ВІДЛУННЯ ОДНІЄЇ ВІЙНИ

Театри бойових дій третьої світової палають

■ Євген Клен

Восенні дії у двох найгаражчіший місцях планети не вщухають і кінця-краю цьому немає. А може виникнути ще й третє джерело.

ІРАН

Американські військово-вслужбовці завдали удару по іранських військових цілях, аби запобігти розміщенню морських мін в Ормузькій протоці. Це був перший відомий удар США по Ірану з кінця липня ц. р., коли Дональд Трамп зупинив двотижневу війсьну кампанію Сполучених Штатів в Ормузькій протоці. Удару завдали по іранському острову Ларак, де були помічені сили, які, ймовірно, готувалися до запуску ракет з мінами. Американські військові уразили дві іранські пускові установки. Ларак має стратегічне значення, адже лежить обіч Ормузької протоки, через яку проходить значний обсяг світового судноплавства.

Раніше повідомляли, що Центральне командування США завершило роботи з очищення міжнародних судноплавних маршрутів у районі протоки від морських мін. А господар Овального кабінету заявляв, що Іран отримав попередження щодо подальшого мінування Ормузької протоки. Тож ситуація в районі протоки перебуває під пильним контролем Вашингтона. «Американські війська уважно стежать за цим районом і залишаються готовими захищати вільний

потік торгівлі через цей важливий водний шлях», — зазначив CNN.

Натомість Іран розпочав атаку на американські війська в Йорданії. Та, за даними Fox News, майже всі ракети, які прямували в напрямку американських баз, були перехоплені.

А військові Сполучених Штатів під час масштабних ударів у ніч проти 1 вересня вивели з ладу 28 іранських кораблів в Ормузькій протоці. «Зараз ми контролюємо Ормузьку протоку. Вони (Іран) нічого не отримують, а ми знищили їхні кораблі», — стверджував американський лідер. Він також наголосив, що США не дозволять режиму в Тегерані отримати ядерну зброю та загрожувати існуванню Ізраїлю чи інших країн. «Іран ніколи не отримає ядерної зброї, ми цього не допустимо», — запевнив глава Білого дому.

РФ

Свою чергою Річард Блюменталь, сенатор-демократ від Коннектикуту, закликав Палату представників Сполучених Штатів підтримати законопроект про посилення санкцій проти Російської Федерації (РФ). Він підкреслив, що ухвалювати санкційний закон необхідно якомога швидше, адже ситуація в російсько-українській війні зараз є «вкрай критичною». «Путін може спробувати ескалацію, але

водночас він опинився у складному економічному становищі. Новий санкційний закон, обмеживши потік доходів для його воєнної машини, може повністю підірвати його здатність вести цю жорстоку, вбивчу війну», — пояснив політик.

Водночас Метью Віткер, постійний представник США при НАТО, відзначив, що РФ загрузла у війні проти України й не може досягти суттєвого прогресу на фронті. За його словами, Вашингтон і надалі відданий принципу колективної оборони НАТО. Проте дипломат закликав європейських союзників посилювати власні оборонні спроможності задля стримування загрози від Росії, зокрема гібридних атак.

Він також попередив про те, що Кремль може спробувати здійснити дії проти однієї з країн Північноатлантичного альянсу. «Вторгнення до України й анексія Криму змушують нас пам'ятати, що РФ може

бути непередбачуваною і готовою вжити дій проти країни НАТО», — констатував представник Сполучених Штатів. З його слів, якби Москва пішла на такий крок, то зіштовхнулася б із «дуже сильним і здібним Альянсом, який із кожним днем стає все сильнішим».

А Володимир Зеленський розповів, що українська команда готується до нової комунікації з представниками президента

США. І додав, що Київ продовжує працювати над дипломатичними можливостями для завершення війни та прагне не допустити, щоби продовження бойових дій залишалось єдиним можливим сценарієм. Президент також відмітив, що позиції України та Сполучених Штатів значною мірою збігаються щодо ситуації на фронті й російських ударів: «Важливо, що Америка поділяє багато наших поглядів на ситуацію — на ситуацію на фронті, на ситуацію з ударами».

Тим часом Financial Times написала, що Ілон Маск готовий дозволити Україні використовувати системи Starlink за межами її кордонів, однак очікує на рішення Трампа. Проте джерела Kyiv Independent спростували цю заяву. За їхніми даними, мільярдер вважає, що такі операції не допоможуть швидше завершити війну.

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Віталій Портников, відомий український журналіст і аналітик:

— Китайський лідер Сі Цзіньпін може опинитися перед вибором, наслідки якого матимуть значення для всієї міжнародної системи. Дональд Трамп уже збагнув, що Сполучені Штати не можуть просто силою нав'язувати власні умови. Проте важливо не те, як розвиватимуться перемовини Трампа із Сі, а те, яким чином китайський лідер вирішить скористатися ситуацією. РФ і

США вже показали обмежені можливості військової сили як інструменту для досягнення глобальних цілей. Але головною перевагою наддержави є погрози, а не застосування сили. Шляхом погроз наддержави може добитися набагато більшого, ніж самим застосуванням сили. Тепер подібний вибір постав перед Сі Цзіньпіном. Китайська Народна Республіка (КНР) володіє значним ядерним потенціалом і є другою економікою світу, тому Пекін може побачити

можливість використати ситуацію, коли Сполучені Штати отримали низку викликів. Сі може подумати про спокусу такого розвитку подій, тому що якщо йому все вдасться, у світі буде лише одна сила — комуністичний Китай. Зараз існує сценарій, за якого одночасно загострюються три масштабні конфлікти. Перший — у Європі, де РФ продовжує протистояння зі Заходом, другий — на Корейському півострові, а третій — навколо Тайваню. У такій

ситуації Сполучені Штати можуть відчувати нестачу ресурсів для одночасної реакції на всі три напрямки. Однак КНР ризикує переоцінити власні можливості. Якщо Пекін знає невдачі у спробі захопити Тайвань, а РФ і Північна Корея не зможуть досягти власних цілей, наслідки можуть виявитися непередбачуваними. Натомість відмова КНР від такого сценарію залишить можливість для пошуку нової моделі співіснування між США та РФ. Якщо КНР не піддасться

цим спокусам, то є ще шанси, що Сполучені Штати і Росіядесь у якийсь момент знайдуть якусь модель співіснування за рахунок відмови Москви від частини імперських амбіцій. Відтак світ може залишитися без держави, здатної силою нав'язувати іншим власні правила. Немає жодної великої країни, яка здатна нав'язати свою волю силою, і немає ніякого порядку. Починається час вічної війни. Усіх з усіма. Бо вже немає кому виступати арбітром.

ПАРАД ДО ДНЯ ПРАЦІ В ТОРОНТО

■ Олег Садовий

Тисячі робітників і членів профспілок 7 вересня взяли участь у щорічному параді на честь Labour Day у Торонто. Учасники ходу закликали до посилення підтримки робітничого класу на тлі тривалої торгової війни між Канадою та США.

Андрія Беббінгтон, президент Ради праці Торонто й регіону Йорк, заявила, що тарифні заходи федерального та провінційного урядів мають насамперед враховувати інтереси трудящих. «Ми захищаємо робітників усюди, — сказала вона. — Просто зараз ми зіштовхуємось із безпрецедентною тарифною атакою з-за кордону і твердо підтримуємо канадські симетричні контрзаходи. Однак торговель-

на війна не повинна вестись за рахунок простих робітників».

На заході також були присутні: Іоланда Мак-Клін, регіональний віцепрезидент Канадської профспілки державних службовців; Джей Пі Горнік, президент Профспілки державних службовців Онтаріо; Девід

Піччіні, міністр праці Онтаріо; Маріт Стайлз, лідер Нової демократичної партії (НДП) Онтаріо; Аві Льюїс, лідер федеральної НДП.

Лора Волтон, президент Федерації праці Онтаріо, що представляє понад 54 профспілки та мільйон робітників, закликала залучити їх до процесу прийняття

рішень в умовах торгової війни. «Ми, як робітники, знаємо, як виходитимемо з цієї ситуації. Ми повинні бути за столом перемовин і брати участь у прийнятті рішень», — наголосила вона.

Щорічне свято прокоментували прем'єр-міністр Марк Карні та прем'єр Онтаріо Даг Форд. «Сьогодні

ми вшановуємо мільйони працюючих чоловіків і жінок, які щодня встають, щоб забезпечити сім'ї, розвивати свої спільноти й захищати Онтаріо. Хоч би що трапалося, ми завжди їх підтримаємо», — написав глава онтарійського уряду в соціальній мережі X.

У заяві, опублікованій на сайті прем'єр-міністра, той зазначив, що Канада вживає активних заходів для підтримки працівників і бізнесу «перед обличчям невинуватених і неспровокованих мит з боку Сполучених Штатів». «Протягом поколінь профспілки робили нашу економіку сильнішою, а країну справедливою... коли ми дбаємо один про одного, коли ми працюємо разом і коли ми єдині, немає нічого, із чим би не впоралися канадські робітники», — підкреслив глава уряду.

Live Nation зобов'язали відремонтувати Rogers Stadium

■ Роман Журба

Влада Торонто зобов'язала компанію Live Nation відремонтувати Rogers Stadium після того, як минулого тижня відкритий концертний майданчик дуже постраждав від шторму, зокрема, було пошкоджено значну частину глядацьких місць.

Відтак міські інспектори видали Live Nation офіційний припис: компанія має відновити стадіон, залучивши професійного інженера для оцінки конструкцій. Тільки після цього на майданчику дозволять провести концерт легендарного рок-гурту AC/DC, запланований на середину вересня.

За даними муніципалітету, елементи конструкції на північному боці стадіону обвалилися, сидіння виявилися зміщеними, а деякі зони концертного майданчика зараз перебувають у стані, що може становити загрозу здоров'ю та безпеці людей.

Документ, що складається зі семи пунктів, установлює суворі умови, які компанія-організатор зобов'язана виконати до того, як почне пускати глядачів на територію. Міська влада доручила промоутеру закрити доступ на пошкоджену ділянку, а потім залучити інженера для оцінки збитків. Live Nation має

надати місту результати перевірки та план відновлювальних робіт.

Згідно з розпорядженням, компанія буде зобов'язана виконати всі рекомендації інженера й не пізніше як 11 вересня звітувати про виконану роботу. В адміністрації також уточнили, що для відновлення конструкцій необхідно отримати дозвіл на будівництво.

Представник Live Nation зазначив, що компанія співпрацювала з технічними фахівцями Торонто від початку зведення майданчика. «Шторм, що наклав місто, став серйозним погодним явищем, яке міська влада вже назвала «штормом століття», — ідеться в заяві компанії. — Огляд, оцінка стану та ремонт конструкцій, що постраждали від подібних погодних катаклізмів, — це стандартна процедура, і ми продовжуємо працювати спільно з владою над усуненням наслідків».

В Онтаріо стартував Місяць української спадщини

■ Сніжана Непийпиво

Упродовж вересня громади провінції Онтаріо відзначатимуть Місяць української спадщини. Цього року ініціатива присвячена кулінарним традиціям України — від родинних рецептів і регіональних страв до сучасної української кухні.

Ukrainian Heritage Month в Онтаріо започаткувала провінційна рада Онтаріо Конгресу українців Канади. Ініціатива покликана

розповідати про історію, культуру та внесок українців у розвиток провінції і Канади. Тепер організатори хочуть показати, що українська кухня — це не лише традиційні страви, а й родинні історії, пам'ять, звичаї та культурні особливості різних регіонів України. Саме гастрономія протягом поколінь допомагала українцям зберігати свою ідентичність за межами України.

Однією з центральних подій має стати кулінарний showcase у Торонто. До

нього планують залучити українських шеф-кухарів, які представлять сучасне бачення української кухні. У програмі анонсують кулінарні презентації наживо, дегустації та сучасні інтерпретації українських страв. Протягом вересня українські організації та громади в різних частинах Онтаріо проведуть тематичні вечори, сімейні події, культурні партнерства, громадські й онлайн-ініціативи.

Також організатори працюють над спеціальним гайдом із ресторанами й іншими локаціями-учасниками Місяця української спадщини по цілій провінції. Лілія Гулич, голова комітету Ukrainian Heritage Month в Онтаріо, закликала українські організації, підприємства, ресторани, митців та активістів долучитися до ініціативи. «Це значно більше, ніж просто їжу. Це про нашу історію, наші традиції та людей, які продовжують зберігати й поширювати українську культуру тут, в Онтаріо», — зазначила вона.

Місяць української спадщини в Онтаріо отримав офіційний статус після ухвалення Ukrainian Heritage Month Act (Bill 215). Закон отримав королівську санкцію 19 грудня 2024 року. Відтоді кожен вересень у провінції присвячений ушануванню історії, культури та внеску українських канадців.

ЛІТНІ ВАКАЦІЇ ПОДАРУВАЛИ ДІТЯМ ТУРБОТУ І РАДІСТЬ

В умовах війни літній відпочинок є надзвичайно важливим, адже він дозволяє маленьким українцям емоційно перезавантажитися та відпочити від напруги. Забезпечити українським дітям радісне дитинство — наш спільний обов'язок. Цього року Злучений український американський допомогив комітет (ЗУАДК) продовжував постійну програму літнього оздоровлення та психологічної підтримки для дітей, які найбільше цього потребують.

Якщо в попередні роки ми підтримували шість таборів, то 2026-го ЗУАДК удалося посприяти успішному проведенню вже восьми дитячих таборів. Вони об'єднали дітей із вразливих категорій: сиріт, дітей із багатодітних і малозабезпечених родин, родин військовослужбовців, дітей із вадами розвитку й тих, що постраждали від війни або були змушені покинути власну домівку.

Головною метою нашої програми «Літні табори» було не просто забезпечити дітям літній відпочинок, а й допомогти організаторам створити безпечний, підтримувальний простір, у якому кожен учасник зміг би показати себе, знайти нових друзів і пройти психологічне розвантаження, що так важливо в часи війни.

2026-го ЗУАДК зміг забезпечити літній відпочинок для 557 дітей (а разом із батьками та супровід-

ним персоналом загальна кількість становить 607 людей). Табори відбулися в Карпатах (м. Яремче, с. Нижні Берези, с. Микуличин, с. Славське), у Тернопільській області (с. Слоб'ятин, с. Тростянець, с. Соколиця), біля Львова (с. Брюховичі) та в Одесі. На фінансування виділили \$60,000, і ми не в змозі вповні висловити нашу надзвичайну вдячність нашим жертводавцям і меценатам за таку можливість.

Кожен із таборів мав свою унікальну концепцію, що була пристосована під вікові та психологічні потреби дітей. Це релігійно-патріотичне виховання, творчість і арттерапія, спортивний гарт (активні та інтелектуально-логічні ігри на свіжому повітрі й змагання для зміцнення здоров'я), екологічне виховання (табори на природі, де діти вчилися дбайливого ставлення до довкілля), наука й інновації (робототехніка, 3D-моделювання,

вивчення електроніки та пілотування дронів) тощо. Завдяки злагодженій роботі команди діти повернулися додому з відновленими силами, новими навичками та, головне, із вірою у дива. Вони навчилися працювати в команді, підтримувати одне одного й не боятися мріяти про велике майбутнє.

Для ЗУАДК реалізація цієї програми надзвичайно важлива, адже усмішки дітей і радість в очах батьків доводять, що ми на правильному шляху. Висловлюємо глибоку вдячність усім спонсорам і меценатам, чия надійна підтримка зробила цей відпочинок можливим. Спільними зусиллями ми змогли повернути шматочок безтурботного дитинства тим, у кого його намагалися відібрати обставини. Віримо, що світло й тепло, які діти отримали цього літа, гримуть їхні серця протягом усього року.

Пресслужба ЗУАДК

Протести через виступ російського скрипаля

■ Олег Садовий

У українські активісти анонсували мирні протести через запланований на листопад виступ російського скрипаля Вадима Рєпіна зі Симфонічним оркестром Аннаполіса (ASO) у штаті Меріленд.

Представники групи Arts Against Aggression заявили, що акції планують провести біля Maryland Hall і всередині концертного майданчика. Дмитро Смельянский, співзасновник організації, надіслав офіційне повідомлення губернатору штату Меріленд, меру Аннаполіса, посадовцям, адміністрації Maryland Hall, Maryland State Arts Council, Arts Council of Anne Arundel County, журналістам і поліції Аннаполіса про підготовку масштабних мирних протестів.

У зверненні зазначили, що українська громада протягом кількох місяців намагалася домогтися скасування концерту шляхом діалогу. Адміністрації оркестру надіслали відкритого листа, петицію, яку підписало понад 800 осіб, численні електронні звернення, а також офіційний заклик Посольства України в США. Та ці звернення залишилися без відповіді. «Таке систематичне ігнорування глибоко вкорінених цінностей нашої громади та дипломатичної чутливості питання щодо підтриманих державою діячів культури під час тривалої війни не залишає нам іншого вибору, окрім як посилити нашу адвокаційну кампанію», — ідеться в документі.

Організатори підкреслили, що протести мають на меті привернути увагу до воєнних злочинів Російської Федерації (РФ) і нагадати про українських діячів культури, які загинули внаслідок російської агресії. «Завдяки цим протестам оркестр і його аудиторія дізнаються більше про воєнні злочини, скоєні режимом Путіна, який у Maryland Hall представляє Вадим Рєпін. Вони також відчують хоча б частину тієї реальності, із якою щодня стикаються українські цивільні під російськими ракетними та дронними атаками. Близько 300 українських митців і діячів культури, убитих РФ, символічно будуть присутні на нашому протесті», — вказали ініціатори.

Вони наголосили, що культурні установи несуть відповідальність за те, кому надають сцену: «Ми вважаємо, що культурні інституції несуть відповідальність за етичні наслідки того, кому вони надають платформу. Запрошуючи митця, який має тісні зв'язки з чинним російським режимом, ASO свідомо ігнорує занепокоєння українсько-американської громади та ширшої громадськості».

Організатори закликали посадовців і керівництво концертного майданчика втрутитися в ситуацію з проведенням концерту, відзначивши, що мають намір забезпечити мирний і законний характер усіх запланованих акцій. Копії звернення відправили сенаторам США Крісу ван Голлену, Анджелі Олсобрюкс і членкині Палати представників Сарі Ефрат.

У Чикаго вручать орден святого Пантелеймона

■ Софія Калина

У Чикаго (штат Іллінойс) 26 вересня відбудеться церемонія нагородження орденом святого Пантелеймона людей та організацій, які зробили вагомий внесок у розвиток української медицини, гуманітарну допомогу й підтримку України під час війни.

Гала-вечір відбудеться в Українському культурному

центрі за адресою: 2247 W. Chicago Avenue.

Головним спікером церемонії стане Джон Хевко, генеральний секретар Rotary International. У своєму виступі він говоритиме про служіння, лідерство та значення міжнародного партнерства у вирішенні гуманітарних викликів і підтримці України.

Цього року лавреатами ордена святого Пантелеймона стали засновник і президент організації Ed's

Friends Едвард Ма та благодійна організація Revived Soldiers Ukraine. Почесними грамотами також нагородять лікарів Стюарта Сейффа, Хорхе Корону, Стіва Ортена, Чандру Хассан, Майкла Самотовку, Євгена Павелка та Марка Гнатюка. Серед організацій і фондів, які отримають відзнаки, — LELEKA, Українська медична асоціація Північної Америки, Ukrainian Heroes Fund і PROTEZ Foundation. «За кожною відправкою ме-

дичних матеріалів, кожною хірургічною місією, кожною програмою реабілітації та кожним професійним служінням стоять люди, які вирішили не залишатися

осторонь, — зазначила Тетяна Тимків, президент закордонної ради США ордена святого Пантелеймона. — Україна пам'ятає тих, хто стоїть поруч із її народом».

Представники SKU обговорили підтримку України

■ Олег Садовий

Делегація Світового конгресу українців (SKU) та представники парламентських фракцій і депутатських груп Верховної Ради України обговорили посилення міжнародної підтримки України й санкційний тиск на Російську Федерацію (РФ).

«У фокусі спільної уваги перебувало посилення підтримки України, санкцій проти РФ і притягнення агресора до відповідальності», — зазначили провідники світового українства. Окремо учасники зустрічі обговорили захист прав українців за кордоном і співпрацю з парламентами інших країн. У SKU наголосили на важливості єдності українського парламенту, держави й світового українства для захисту України та її інтересів у світі.

Крім того, делегація на чолі з Павлом Гродом, президентом SKU, відвідала командний пункт 2-го корпусу Національної гвардії України «Хартія» на фронті. До складу делегації увійшли: Андрій Шевченко, спеціальний радник SKU; Андрій Потічний, директор ініціативи

Unite with Ukraine; Крістіан Борис, засновник Saint Javelin; Джордж Гуцуляк, віцепрезидент SKU з питань розвитку й залучення коштів. Під час візиту відбулися перемовини з командуванням корпусу щодо поточної оперативної ситуації, потреб українських захисників, що постійно змінюються, а також пріоритетів подальшої співпраці.

Представники «Хартії» висловили вдячність SKU за багаторічну системну матеріальну допомогу, зокрема у сфері тактичної медицини, та підтримку медичної служби корпусу в межах кампанії Fight Like a Ukrainian. Також сторони відзначили партнерство у просуванні інтересів України на міжнародній арені.

Під час зустрічі обмірковували можливість поглиблення співпраці, майбутні спільні проекти та посилення взаємодії у сферах, що мають спільне стратегічне значення. У SKU вказали, що зустріч підкреслила роль партнерства між силами оборони України, світовим українством та міжнародними партнерами у зміцненні стійкості й безпеки України та наближенні її перемоги.

У БУДАПЕШТІ ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКУ

■ Софія Калина

Укrajнська громада Угорщини відзначила 35-ту річницю відновлення незалежності України низкою подій, серед яких і відкриття пам'ятника Тарасові Шевченку в Будапешті. Про це повідомили в Державному самоврядуванні української національності Угорщини (ДСУНУ). Заходи об'єднали дипломатів, представників угорської влади, українських інституцій і громад та українців з різних регіонів країни.

День розпочався о п'ятій ранку міжнародним заходом «Молитва за Україну» за участю Національного заслуженого академічного Закарпатського народного хору на чолі з Наталією Петій-Потапчук, художнім керівником та головним диригентом.

Цього року «Молитва за Україну», яку Національний заслужений академічний Закарпатський народний хор проводив уже втринадцяте, утретє об'єднала

українців Угорщини на Дунаї. До міжнародної ініціативи громада долучилася спільною молитвою на борту корабля.

На заході також були присутні: Федір Шандор, посол України в Угорщині; Ліліана Грекса, парламентська представниця української національності; Андріана Сарваш, голова ДСУНУ; депутати ДСУНУ; представники регіональних і місцевих українських самоврядувань, громад-

ських організацій, товариств, Української церкви в Угорщині, а також українці, які живуть у різних містах країни. Після молитви виступили молодіжні бандурні ансамблі зі Львова «Галичанка» та «Струни серця».

У другій половині дня в Будапешті урочисто відкрили пам'ятник Тарасові Шевченку. Ініціаторами встановлення пам'ятника стали Посольство України в Угорщині й посол Шандор. У церемонії взяли участь Гергей Карачонь, мер Будапешта, представники дипломатичного корпусу, Ліліана Грекса, представники ДСУНУ, керівники українських громадських організацій, товариств, асоціацій, а також члени української громади.

До відкриття пам'ятника долучилися учні першої Двомовної школи-гімназії української національності ім. Тараса Шевченка в Угорщині. Завершила святкування концертна програма перед парламентом Угорщини. За ініціативи та підтримки Ліліани Грекси виступили львівські молодіжні бандурні ансамблі «Галичанка» та «Струни серця».

Концерт відвідали представники української громади, Федір Шандор, почесний консул України в місті Шіофоку Золтан Хорват, консул України в місті Ніредьгазі Владислав Мушка, душпастир українців греко-католиків в Угорщині о. Володимир Мисів, а також жителі та гості угорської столиці. Серед гостей концерту був і заступник державного секретаря Міністерства суспільних зв'язків та культури Угорщини.

Наталія Пошивайло-Таулер і Павло Грод

Олександра Хичій і Павло Грод

Найвищі нагороди для представниць діаспори

■ Дзвінка Сагайдак

Павло Грод вручив у Києві найвищі відзнаки SKU — медалі святого Володимира — Наталії Пошивайло-Таулер та Олександрі Хичій.

Наталія Пошивайло-Таулер є віцепрезидентом SKU в регіоні Південної та Південно-Східної Азії, Австралії, Нової Зеландії, Туреччини та Лівану, а Олександра Хичій — президент Конгресу україн-

ців Канади. Медаль святого Володимира Велико-го є найвищою відзнакою SKU. Нею нагороджують за визначний внесок у розвиток українського життя у світі та Україні, зміцнення українських громад і віддану працю на добро українського народу. У SKU зазначили, що вручення нагороди саме в Києві є особливо символічним — в Україні, за яку українці в усьому світі щодня працюють, борються і яку підтримують.

■ Іван Заторський

Вісторичних залах Единбурзького City Chambers відбулося урочисте відзначення 80-річчя Союзу українців у Великій Британії (СУБ), поінформувало Консульство України в Единбурзі (Шотландія). Захід спільно організували лорд-про-вост Единбурга Роберт Олдрідж та Единбурзьке відділення СУБ під керівництвом Ганни Бітон-Гаврилюк.

На святкування зібралися ветерани організації, члени СУБ із багатьох міст Шотландії, представники громадськості й дипломатичного корпусу. Під час заходу звучали спогади

Відзначили 80-річчя СУБ

про історію української організації у Сполученому Королівстві. Промови виступили Ганна Бітон-Гаврилюк та її попередниця Лінда Аллісон. Також слова солідарності й підтримки висловив і Роберт Олдрідж.

Андрій Мадзяновський, консул України, у своїй промові відзначив роль, яку СУБ відіграє протягом багатьох років для збереження українства. Як зазначило дипломатичне представництво, перше покоління українців прибуло до Шотландії ще 1946-го. За роки діяльності українська громада створила спадщину, зокрема, капличку в Локкербі,

тризуб на схилі в Дінгуолі та українські доми. Будівля Консульства України в Единбурзі на Windsor Street також пов'язана з діяльністю СУБ. Це колишній Український дім, який свого часу був переданий організацією українській державі. Тепер СУБ працює під керівництвом Петра Ревка на національному рівні, Ганни Бітон-Гаврилюк в Единбурзі та її колег у Глазго, Данді й Абердині. Діяльність організації охоплює десятки суботніх і недільних шкіл, мистецькі гуртки, хори й танцювальні колективи. Із 2022 року СУБ став підтримкою для 30 тис. нових українських біженців.

ДОСТУП ДО УКРИТТІВ Є В ДИТСАДКАХ І ШКОЛАХ

■ Лана Світ

В Україні 1 вересня розпочали новий навчальний рік більш ніж 25 тис. закладів освіти, і 82 % вихованців дитячих садків та учнів загальноосвітніх шкіл мають доступ до укриттів. Про це повідомив Андрій Бутенко, міністр освіти і науки України.

Він назвав незмінний орієнтир свого відомства: максимально повертати дітей до очного навчання там, де це дозволяє безпекова ситуація. І водночас не допустити рішень, які створюватимуть додаткові ризики для дітей та освітян. «Саме тому формат роботи кожного закладу залежить передусім від ситуації на місці та наявності безпечного простору. Там, де очне навчання наразі неможливе, використовуватимемо змішаний і дистанційний формати з поверненням дітей до класів, щойно для цього будуть створені належні умови. Відтак продовжуємо розбудовувати безпечну освітню інфраструктуру», — пояснив міністр.

І запевнив, що держава продовжує інвестувати у створення безпечного освітнього середовища, тому цього року Кабінет Міністрів України передбачив на це 6 млрд грн. Із них 1 млрд грн — уперше на будівництво підземних дитсадків. Перший такий садочок уже функціонує на Харківщині. «Уже працює близько 100 протирадіаційних укриттів у прифронтових регіонах, де може

відбуватися повноцінний освітній процес, враховуючи постійні обстріли з боку Російської Федерації (РФ). Триває будівництво ще 131 такого укриття за кошт державного бюджету. Серед них 18 підземних дитячих садків», — зауважив урядовець.

Після завершення запланованих цього року робіт доступ до укриттів матимуть 87 % дітей. А до кінця 2027-го планують охопити укриттями різних типів 92 % вихованців садочків і учнів шкіл. «Станом на початок навчального року близько 68 % здобувачів професійної, фахової передвищої та вищої освіти в державних і комунальних закладах охоплені укриттями різних типів. Це 965 з 1420 університетів та коледжів», — додав Бутенко.

Заклади вищої освіти та коледжі самостійно визначають формат і графік освітнього процесу в межах своєї автономії. Вони можуть поєднувати очне, змішане та дистанційне навчання залежно від безпекової ситуації, місткості укриттів, стану енергопостачання, власної інфраструктури та особливостей освітніх програм. «Для порівняння: станом на початок підготовки до 2022/2023 навчального року лише близько 10 % закладів освіти мали укриття будь-якого типу. Станом на початок 2025/2026 навчального року це число становило вже понад 77 %», — зазначив глава відомства.

У Києві укриття мають 528 закладів дошкільної освіти, у школах працю-

ють 435 укриттів, «що дає можливість забезпечити ними 91 % вихованців та учнів столиці». 23 дитсадки і 20 шкіл не мають власних укриттів — для організації освітнього процесу вони використовують орендовані безпечні простори. «На Київщині садочки мають 507, а школи — 658 укриттів різних типів. Це дозволяє забезпечити ними більш ніж 90 % вихованців та учнів області», — вказав посадовець.

Інша ситуація — у прифронтових регіонах, адже там не може бути одного рішення для всіх громад. За словами міністра, деє діти навчатимуться дистанційно, деє поєднуюватимуть дистанційне й очне навчання, використовуючи протирадіаційні укриття. Остаточні рішення ухвалюють на місцях з огляду на реальну безпекову ситуацію. «Окреме питання — харчування. Там, де через безпекові обмеження поки що неможливо організувати повноцінне гаряче харчування, діти все одно мають бути ним забезпечені. Для таких випадків передбачене повноцінне меню з готових до споживання продуктів», — акцентував Андрій Бутенко.

Тим часом цього року до першого класу пішло 240 тис. учнів. Це на 10 % менше, ніж торік. 2,2 млн школярів навчатимуться очно, ще 700—800 тисяч — у змішаному форматі. Близько 200 тис. учнів, які проживають на прифронтових територіях, навчатимуться цілком дистанційно.

Семикласниця напала на вчительку з ножем

■ Сніжана Непийпиво

обличчя перцевий балончик, а потім дістала ножа.

У місті Канську Красноярського краю РФ школярка напала на вчительку перед лінійкою 1 вересня. Семикласниця розпилила педагогові в

Зупинити нападницю змогла мати одного з учнів. Вчителька фізики серйозних травм не отримала, школярку затримано.

Чемпіони з ментальної арифметики

■ Оксана Горнятко

Двоє українських дітей стали чемпіонами міжнародної олімпіади з ментальної арифметики в Порту (Португалія). У змаганні взяли участь 234 учасники із 14 країн світу.

Семирічна Ніколь і десятирічний Олександр Коваленки, які родом з України, але нині живуть і навчаються в Ірландії, завоювали на олімпіаді перші місця. Для них це не перша перемога. Ментальною арифметикою займаються лише з жовтня 2025-го, але за цей час уже здобули низку нагород на українських і міжнародних олімпіадах. Олександр розпочав із третього місця на українській онлайн-олімпіаді. Згодом повторив цей результат на міжнародних змаганнях, а потім виборов перше місце в Україні. Наступною перемогою стало чемпіонство на міжнародній олімпіаді в Порту. Ніколь дебютувала на міжнародній онлайн-

олімпіаді, де увійшла до золоті десяти. На наступній українській олімпіаді зайняла перше місце, а в Португалії також стала міжнародною чемпіонкою.

Брат і сестра навчаються в однієї викладачки, яка вже підготувала не одного чемпіона. Її донька також є чемпіонкою світових олімпіад із ментальної арифметики та спортивного запам'ятовування. «Ця історія — про талант, щоденну працю, підтримку родини та віру в себе. І про те, що українські діти продовжують досягати неймовірних результатів, де б вони не жили», — наголосили в Ukrainian Action in Ireland.

■ Софія Калина

В Угорщині відкрили нову філію школи ім. Лесі Українки

У місті Шарварі урочисто відкрили ще одну філію школи імені Лесі Українки при Державному самоврядуванні українців Угорщини. Вона дасть можливість іще більшій кількості українських дітей навчатися, розвиватися, зберігати українську мову, культуру й традиції далеко від України.

Організатори висловили подяку всім, хто підтримав

створення школи. Окремо відзначили підтримку парламентської речниці української національної меншини в Угорщині Ліліани Грекси, Посольства України в Угорщині та посла Федора Шандора, а також голови громадської організації «Літера» Марини Снітко. Під час відкриття гості виголосили вітальні слова й подякували всім, хто долучився до створення нової філії школи.

НАЙПОШИРЕНІШІ МІТИ ПРО ІВАНА СІРКА

■ Ірина Коваленко

Брав Дюнкерк і викладав у Сорбонні — це найпоширеніші міти про Івана Сірка. А втім, і без цих вигадок його біографія наповнена видатними подіями. 12 разів Сірка обирали кошовим отаманом, особливо добряче він всипав перцю османам.

ПОДІЛЛЯ ЧИ СЛОБОЖАНЩИНА?

Щодо народження Івана Сірка часто фігурують різні роки й регіони. Та результати досліджень останків кошового свідчать, що народився він між 1605-м і 1610-м роками, а на момент смерті 1680-го йому було 70—75 літ. Історик Дмитро Яворницький писав, що Сірко народився у Мерефі на Слобідській Україні (тепер Харківщина). Однак історик Юрій Мицик піддав сумніву це твердження, адже Мерефу заснували лише 1658 року, коли Сірко був у зрілому віці. Проте пізніше він усе ж жив там зі сім'єю.

Інші джерела вказують батьківщиною Сірка Вінничину. Адже був вінницьким (кальницьким) полковником. На такі посади зазвичай обирали людей, які походили з тамтешніх країв. За припущенням історика Володимира Борисенка, місцем народження Сірка було сотенне місто брацлавського полку Мурафа за кілька кілометрів від Кальника. До речі, від цієї Мурафи, дуже ймовірно, походить і назва Мерефи на Слобожанщині, адже слободи засновували переселенці з Правобережжя і часто називали так само, як свої рідні місцини. Історичні документи дають підстави пов'язувати Івана Сірка з дрібною православною шляхтою Поділля. Адже польські джерела називали Сірка «уродзоним», тобто шляхтичем. Проте не варто його відразу уявляти великим паном із численними маєтками. Ідеться про дрібну шляхту, яка була тісно пов'язана з козацьким середовищем.

ЛЕГЕНДИ

За легендою, нібито в 1645—1646 рр. українські козаки на чолі з Богданом Хмельницьким та Іваном

Сірком служили французькому королю і брали участь у війні Франції проти Іспанії. А Сірко начебто відзначився під час облоги Дюнкерка. Проте участь запорожців у здобутті Дюнкерка не має достатнього документального підтвердження. У цій битві Сірка можуть ототожнювати з французьким командиром бароном де Сіро через схоже прізвище. Історик Леонтій Войтович наголосив, що немає надійних документальних свідчень, які підтверджували б участь Івана Сірка чи Богдана Хмельницького в облозі Дюнкерка.

Також мітом є те, що кошовий отаман викладав у Сорбонні, де після перемоги під Дюнкерком читав лекції з історії Польщі й України-Руси. По-перше, історики кажуть, що він там не воював, а по-друге, щоб викладати в університеті, треба самому мати відповідну академічну освіту.

Та це не означає, що Іван Сірко був неосвіченим чи обмеженим. З історії відомо, що він був не лише авторитетним ватажком, а й політиком, хоча його симпатії до союзників часто змінювалися. Сірко брав активну участь у політичному листуванні й перемовинах, підтримував контакти з королем Речі Посполитої, гетьманами, московськими правителями та представниками Кримського ханства.

Д-р Мицик зазначив, що великий коронний гетьман Ян Собеський, майбутній король Речі Посполитої, добре знав Сірка й бачився з ним у Брацлаві 1671 року. Про нього відгукувався у листі: «Сірко — чоловік дуже тихий, поступливий, лицарський і, здається, дуже зичливий, має велике довір'я в козацькому війську».

ХАРАКТЕРНИК

Неймовірні здібності Сірка в народному фольклорі обросли містичними легендами. У них він перетворювався на вовка, коли було потрібно, ставав невидимим, зупиняв кулі, володів магічною силою. Цей фольклорний образ Сірка як характерника досліджував Юрій Котляр.

У давніх джерелах зафіксовано, що татари вважали Сірка чарівником і називали його руським шайтаном.

А кримськотатарські жінки лякали дітей його іменем. І небезпідставно: Сірко очолював численні успішні походи проти Кримського ханства, Османської імперії та ногайських орд. За підрахунками Дмитра Яворницького, Іван Сірко здійснив щонайменше 55 успішних походів та переможних боїв проти ворогів, а пізніші дослідження дозволяють підтвердити ще щонайменше десять перемог.

Художник Ілля Ріпин зобразив Івана Сірка в центрі своєї відомої картини «Запорожці пишуть листа турецькому султанові». Прототипом для його образу став відомий генерал Михайло Драгомиров. Чи справді Іван Сірко особисто писав листа турецькому султану, зараз складно сказати. Таку сатиричну кореспонденцію часто писали, але радше як літературний жанр — у різних інтерпретаціях і за різними підписами. Але достеменно відомо, що Сірко спілкувався і листувався з багатьма тогочасними правителями та військово-політичними діячами.

ЯКИМ НАСПРАВДІ БУВ ОТАМАН?

Історики розповідають, що він зростом був вищим від середнього на той час (174—176 см), мав правильні риси обличчя, рівний ніс. На нижній губі з правого боку в Сірка була родима пляма червоного кольору. Сучасники вважали це «божим знаком».

Покликаючись на джерела, д-р Мицик запевняв, що Сірко був глибоко релігійною людиною, не ласим на гроші, навіть трохи аскетом, рідко вживав алкоголь. Це був сильний, мужній воїн, суворий і навіть жорстокий до ворогів та запорозців. Рятуючи життя козаків, які відступали на Січ під зливою ординських стріл, він міг навколо козацького табору виставити живий заслін із полонених. Відомо з літопису Величка й про винищення Сірком побусурманених українців, які не захотіли йти на батьківщину, волюючи повернутися до Криму.

Іван Сірко помер 11 серпня (за старим стилем — 1 серпня) 1680-го й похований біля Чортомлицької Січі. Згодом могилу перенесли через підтоплення,

Погруддя Івана Сірка у Дніпропетровському історичному музеї

Іван Сірко на легендарній картині Іллі Ріпина

Могила Івана Сірка в Капулівці

у той час антропологи з Москви взяли на дослідження його череп, за ним і відтворили вигляд леген-

дарного кошового. Нині останки Сірка покоються біля с. Капулівки на Дніпропетровщині.

ВІДНОВИЛИ МОГИЛИ ДВОХ СТАРШИН УГА

■ Оріся Шиян

На Янівському кладовищі у Львові відновили могили двох військових Української галицької армії (УГА). Одна з них ще мала табличку з прізвищем покійного, проте була занедбана й заросла, друга взагалі була втрачена. Благодійний фонд (БФ) Pro Memoria впорядкував і відновив поховання старшини Йони Ничика та поручника Володимира Букшованого, брата Осипа Букшованого, відомого отамана УГА. Про відновлення могил розказав Ігор Мончук, голова фонду.

За його словами, нещодавно на Янівському цвинтарі відбулася фотовиставка про впорядковані могили. «Під час виставки до мене підійшла сімейна пара. Вони розповіли, що неподалік є поховання, куди вже багато років ніхто не приходив. Оскільки поруч спочивають їхні рідні, вони часто проходили повз і вирішили звернутися до нас. Там ми побачили могилу Йони Ничика», — зазначив некрополіст.

Могили борця за українську державність удалося впорядкувати до Дня Незалежності України. Там замінили старий аварійний іржавий хрест і відновили інскрипційну табличку. Ігор Мончук сказав, що на могилі планують ще висадити квіти. Чи з'явиться там пам'ятник, залежить від можливостей БФ, адже він проводить такі роботи за добровільні внески. Тому небайдужі можуть підтримати фонд фінансово.

Петро Гуцал та Андрій Бойда, історики й волонтери БФ, з'ясували, що Йона Ничик народився 10 серпня 1884 року в с. Дарахові на Тернопільщині. Закінчив українську гімназію в Тернополі й вивчав право у Львівському університеті. У роки Першої світової війни його мобілізували до австро-угорської армії, де отримав звання хорунжого.

По закінченні цієї війни Йона продовжив боротьбу за Україну в УГА. Із грудня 1918-го воював на фронті, а 1 березня 1919 року став чотарем Золочівської окружної військової команди. Після війни жив на Знесінні. Помер у 55 літ під час першого місяця радянської окупації Львова.

Також до 135-річчя від дня народження Володимира Букшованого відновили його могилу. Він служив командиром третього піхотного куреня 24-го піхотного полку УГА. Помер 1931 року. Могила на Янівському цвинтарі була втрачена ще в 1970-х. Ігор Мончук у співпраці з Муніципальною обрядовою службою Львова знайшов місце поховання і до його дня народження 18 серпня там відновили хрест і табличку.

Андрій Бойда відмітив, що Володимир Букшований був героєм оборони Львова під час польсько-української війни 1918—1919 рр. і боїв за Судову Вишню. Він народився 18 серпня 1891 року в с. Пістині. Після гімназійної освіти навчався в кадетській школі у Львові.

1914-го його брат Осип Букшований уступив до Легіону українських січових стрільців, а Володимир проходив службу у 24-му Галицько-буковинському піхотному полку «Барон Куммер». Полк воював за Галичину, а згодом на італійському фронті. Володимир отримав звання фаніріха (хорунжого), а відтак і лейтенанта.

У листопаді 1918 року Володимир Букшований став одним зі засновників перших військових частин УГА. Йому надали в командування 3-й піхотний курінь, що складався з вояків колишнього австро-угорського піхотного полку. Цей підрозділ брав участь у грудневому наступі українських військ на Львів, зокрема в боях біля Персенківки-Зубри. Курінь Букшованого здобув Персенківку, після того українські війська зайняли Сихів,

Погулянку й воювали в Сокільниках. Упродовж наступних п'яти місяців цей підрозділ утримував позиції на львівському напрямку. «Навесні 1919-го курінь Володимира Букшованого також відзначився в боях поблизу Судової Вишні. За спогадами Романа Купчинського, попри нестачу амуніції та складні умови Букшований організував оборону позицій біля Судової Вишні. Уміло використовуючи болотисту місцевість, ефективно відбив дев'ять наступів польських військ, причому останні дві атаки українські вояки відбивали багнетами через відсутність набоїв. Після цього його підрозділ брав участь у подальших бойових діях УГА, зокрема, під час зимового наступу української армії на схід», — відзначив д-р Бойда.

Згодом Букшованого заарештували, утримували у в'язницях Золочева та Львова. Зі середини 1920-х проживав у Львові. Несподівано помер у віці 39 літ від грипу 1 січня 1931-го. Володимир Букшований був не лише вояком УГА, а й музикантом. В 1920—1930-х рр. грав в оркестрі Львівської опери й театральній трупі Йосипа Стадника. Грав на контрабасі й співпрацював із композитором Ярославом Барничем.

Керівник Благодійного фонду Pro Memoria закликав небайдужих підтримати їхні ініціативи, під час яких відновлять ще не одну забуту могилу українських захисників: «Ми працюватимемо й надалі, тож просимо долучатися фінансово. Ваша підтримка допомагає знаходити й відновлювати забуті поховання».

Утратили могилу єдиної жінки-офіцера Армії УНР

■ Оріся Шиян

У Швейцарії знищили могилу Христини Сушко, поручника Армії Української Народної Республіки (УНР), яка стала єдиною жінкою-офіцером у цьому війську. Вона померла 7 лютого 1967-го в Женеві, де й була похована на цвинтарі Сен-Жорж.

Про втрату повідомив Український інститут національної пам'яті. Олександр Алфьоров, голова установи, серед імовірних причини знищення надгробка назвав відсутність фінансової підтримки й догляду за похованням. У Женеві поховання ліквідують через 20 років, якщо про нього ніхто не дбає. «Можливо, прах іще покоїться на цьому

місці, але могили вже немає. З великою імовірністю прах перепоховали в братерській могилі», — розповів він і додав, що в таких випадках варто хоча б установити кенотафи.

Христина Сушко мала медичну освіту і вступила на службу до Армії УНР 1918-го. Вона служила військовим лікарем, кілька разів отримала поранення, потрапила в російський полон. Була поручником 6-ї Січової стрілецької дивізії Армії УНР, якою командував Марко Безручко. Вийшла заміж за Романа Сушка, у майбутньому — члена проводу ОУН і полковника Армії УНР. Євген Коновалець був присутній на їхньому весіллі й став хрещеним батьком їхньої доньки.

На Львівщину перевезли надгробок із могили Мельника

■ Оріся Шиян

Із Люксембургу в рідне село Андрія Мельника, одного з провідників ОУН, привезли його надгробну плиту. Тепер вона буде встановлена поруч із музеєм у с. Воля Якубова на Дрогобиччині. Про це повідомив Максим Козицький, начальник Львівської обласної військової адміністрації.

«Після того як прах полковника та його дружини Софії повернули до України й перепоховали на Національному

військовому меморіальному кладовищі у Києві, важливо було зберегти й цей предмет пам'яті та повернути його туди, де Андрій Мельник народився і звідки починав свій життєвий шлях», — зазначив він.

Андрій Мельник помер 1964-го в Кельні (Німеччина), його поховали на цвинтарі Бонвуа у Люксембурзі. Через 62 роки прах провідника повернули до України, а надгробну плиту — у рідне село. Автором надгробка є відомий український скульптор Григорій Крук.

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—26, 28—36

ЛИПЕНЬ

26 ЛИПНЯ

95 років тому (1931) у Миколаївці (тепер — Донецька обл.) народився Іван Дзюба, український літературознавець, публіцист, громадськокультурний діяч, академік НАНУ (1992). Герой України (2001). Серед найвідоміших творів — «Інтернаціоналізм чи русифікація?» (опублікована в Україні тільки 1990 року), «Бо то не просто мова, звуки...» (1990), «Застукали сердешну волю: Шевченків «Кавказ» на тлі непроминального минулого» (1995). Помер 22 лютого 2022 року.

27 ЛИПНЯ

150 років тому (1876) в Одесі народився Володимир Воробйов, український анатом, академік АН УРСР, один з основоположників функціональної анатомії. Помер 31 жовтня 1937 року.

95 років тому (1921) народилася Ада Рибачук, український живописець, автор графічних та мону-

ментально-декоративних робіт, у тому числі проекту меморіально-поховального комплексу на Байковому кладовищі (1968—1971 року, в співавторстві з В. Мельниченком).

28 ЛИПНЯ

105 років тому (1921) у Попелюхах на Вінниччині народився Данило Дудка, відомий вчений у галузі електрозварювання.

30 ЛИПНЯ

155 років тому (1871) у Києві помер Анатолій Свидницький, український письменник, етнограф, педагог, громадський діяч. Підготував підручник «Російська азбука»; написав філологічну розвідку «Вимова наша українська і потреби нашого орфографування» (не надрукована). На основі спостережень підготував фольклористично-етнографічні нариси: «Злий дух», «Відьми, чарівниці й опирі, чи то ж Примхи і примхливі оповідання люду українського», «Великдень у подолян». Народився 13 вересня 1834 року в с. Маньківці (тепер — Вінницька обл.). 40 років тому (1986) померла видатна українська актриса Наталія Ужвій. Народилася 8 вересня 1898 року.

У ЛИПНІ

135 років тому (1891) на могилі Тараса Шевченка у Каневі національно свідомими студентами було засновано таємне товариство «Братство Тарасівців» ідеологами і лідерами якого були Іван Липа, Борис Грінченко та Михайло Коцюбинський.

90 років тому (1936) у Києві в системі АН УСРР було створено Інститут історії.

ПРИМУС ДО ПОКАЯННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ МОСКОВСЬКОГО ТЕРОРУ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ

(ДО 135-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АРСЕНА ХОМЕНКА)

Трагедія нашого народу, що увійшла в історію під назвою «Розстріляне відродження», символізує не тільки brutальне фізичне знищення великої кількості українських талантів московськими опричниками в 1930-х роках. Ця трагедія продовжувалася і в період горбачовської перебудови, коли в радянському концтаборі загинув наш видатний поет Василь Стус.

Але початок масової ліквідації української еліти справді припадає на початок 1930-х років, і вона буде масово синхронізуватися із завершальним етапом Голодомору-геноциду, коли наше упокрене селянство перестало бути матеріальною базою національно-визвольної боротьби, бо ж саме вже масово вигиало без харчів на найбагатших у світі чорноземях.

Водночас тим представникам української еліти, хто зумів вижити, довелося пройти принизливу процедуру саморозп'яття перед родиною, Україною й світом. І це стосувалося не лише майстрів художнього слова, а й усієї творчої інтелігенції, зокрема й наукової. Як приклад, — доля видатного українського демографа Арсена Хоменка.

Цей уродженець Батурина, який вчився в Київському університеті, брав активну участь у національно-визвольній боротьбі українського народу за відродження власної державності в 1917—1921 роках. З початку 1920-х прилучився до демографічних досліджень і через десять років уже став відомим фахівцем у цій галузі науки.

Тоді ж Арсен Хоменко звернув увагу на прискорений притік робочої сили

в Донбас з-поза меж УСРР, опублікувавши спеціальну статтю «До питання про притік населення в Донбас», де місцеве сільське населення при його достатньому земельному забезпеченню до промислового виробництва «приспосовується дуже повільно». А із загальної чисельності переселенців за переписом 1926 року в 647 тис. 525 осіб, з-поза меж України рахувалося 317 тис. 281 осіб, тобто майже половина. І це становило 30 відсотків приросту населення Донбасу за період від минулого перепису 1897 року, майже за 30 років.

Тоді ж, на матеріалах перепису 1926 року, А. Хоменко зробив висновок, що з 1924 року чисельність прибулих росіян у цей регіон перевищила притік українців. У 1926 році, наприклад, останніх було вдвічі менше. За 1923—1926 роки, за його розрахунками, притік мігрантів з-поза меж УСРР уже досягав 150,9 тисячі, в той час коли внутрішнє поповнення Донбасу становила лише 122,3 тисячі осіб. Ці цифри А. Хоменко доповнив ще й таким висновком: «Однак величезна, якщо не переважна, роль міграції з РСФРР залишається поза сумнівів і піддається деякому, хоча далеко не без-

доганному числовому вираженню». Треба сказати, що ці прогнози А. Хоменка справдилися уже в роки першої п'ятирічки, коли з початком індустріалізації потреба в робочій силі для підприємств Донбасу, особливо для вугільної промисловості, різко зростала. З огляду на небажання місцевого сільського населення покидати землю, Москва взяла курс на забезпечення кадрами з інших регіонів СРСР. Так, колегія Наркомату праці СРСР 16 липня 1930 року зобов'язала відповідні наркомати УСРР, РСФРР і БСРР «вжити термінових заходів щодо посилення вербування і перекинення потрібної робочої сили для кам'яно-вугільної промисловості Донбасу».

У книзі Н. Малярчук «Росіяни в Донбасі (20—30 рр. XX ст.)» зазначається, що вже 22 вересня 1930 року в цей регіон України прибули два ешелони робітників, завербованих у Центрально-Чорноземному районі РСФРР: перший ешелон з 16.000 осіб, а другий — з 2.240. А до кінця цього місяця було сформовано ще чотири ешелони. Така політика Москви призвела до того, що з 764.724 росіян у Донбасі в 1926 році їхня чисельність тут у 1939 році збільшилася до 1.567.098 осіб.

Необхідно врахувати й те, що в 1930-х роках на новобудови України масово завозилася робоча сила і в інші промислові центри — Дніпропетровськ, Дніпродзержинськ, Нікополь, Кривий Ріг, Миколаїв,

Подано текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

Херсон, Одеса, Полтава, Кременчук, Запоріжжя, Мелітополь, Токмак, Бердянськ, Суми, Чернігів, Кам'янець-Подільський, Вінниця, як і переселенці з росії й білорусі у вимерлі під час Голодомору-геноциду українські села, а також в опустілі після депортації німців і поляків населені пункти прикордонних районів тодішніх: Київської, Вінницької та Одеської областей.

У ті ж роки Арсен Хоменко створив і так звані гіпотетичні таблиці, які давали можливість бачити рух населення УСРР, як у найближчі роки, так і на перспективу. З цього приводу директор Демографічного інституту ВУАН академік Михайло Птуха в своїй пояснювальній записці про необхідні матеріали щодо «перспективних обчислень людності за другої п'ятирічки по 5 областях УСРР, Донбасу та МАСРР, виготовлених для УНГО УСРР» в червні 1932 року, зазначав: «Ми без рукописних матеріалів УНГО, що їх нам не надіслано, могли би довести обчислення тільки тільки-но до I. I. 1929 р. Відомостей про повікову еволюцію смертності і дальших роках у нас нема, а робити будь-які припущення без наявності певних матеріалів не можна».

Матеріали УНГО, в підготовці яких безпосередньо брав участь А. Хоменко, справді були науково вивіреними, що засвідчено і близькими результатами в окремих дитячих групах М. Птухи. Так, за даними УНГО, 5-річних дітей на початок 1933 року мало бути 862,5 тисячі, а Михайло Птуха прогнозував 861,6 тисячі. До речі, завдяки тодішньому завідувачу відділом демографії УНГО УСРР Арсену Хоменку, академік М. Птуха зміг одержати від нього необхідні матеріали, за що складав йому щире подяку. Тривалий час вважалося, що ці оригінальні розробки Арсена Хоменка були втрачені, однак окремі складові їх виявилися у фондах Наркомату освіти УСРР за 1931 рік. Завдяки їм стає зрозумілим, що обґрунтований Арсеном Хоменком прогноз доживання дитячих вікових груп, що рахувалися в 1932–1933 роках, станом на 1939 рік сягне до 10.763.751 осіб. А якщо до цієї цифри врахувати коефіцієнт зменшення дитячої смертності з початком другої п'ятирічки, яку запропонував академік Михайло Птуха з огляду на досягнення медицини, то даний показник під-

німеться до 10.916.494. Відповідно цифра втрат дитячих груп у 1932–1933 роках зростає з 4.095.181 до 4.320.967.

Очевидно, саме з цих міркувань сучасні українські демографи не користуються напрацюваннями свого попередника Арсена Хоменка, а намагаються його розрахунки знівелювати всілякими способами, вдаючись до необґрунтованої критики на його адресу. А все тому, що головне завдання для них — узаконити цифру втрат УСРР у 1932–1933 роках у 3,5–3,9 мільйона осіб, а не 9,1 мільйона.

Здійснена А. Хоменком методика розрахунку руху населення не могла залишитися без уваги каральних органів москви, оскільки вона безпосередньо вказувала на величезні втрати під час Голодомору-геноциду 1932–1933 років. Тож коли в 1935 році ці органи розпочали фабрикацію справи колишніх членів партії боротьбистів, до якої свого часу належав і Хоменко, над ученим нависла загроза репресій.

Оцінивши ризики і загрози, А. Хоменко написав листа до редакції журналу «Профілактична медицина», у якому несподівано виявив «сугубо-критичне ставлення» до власних праць, як можна переко-

натися з тексту звернення. Цей документ врятував на якийсь час Арсена Хоменка від арешту, але не відновив його статусу як фахівця: його позбавили улюбленого заняття й він тривалий час залишався безробітним. А коли 21 лютого 1938 року заарештували Михайла Птуху, то вже наступного дня нарком внутрішніх справ УРСР Успенський повідомив до москви, що в справі так званого Українського національного центру була викрита петлюрівська організація, а першим заарештованим з її керівників називався директор Демографічного інституту академік Михайло Птуха.

Через п'ять днів прийшли і за Арсеном Хоменком. За свідченням Василя Марочка, який вивчав кримінальну справу А. Хоменка, того, вірогідно, піддавали тортурам на слідстві. Бо аж тільки 3 червня 1938 року він «зізнався» нібито в організації підпільних есерівських «обкомів та облвиконкомів», виступів «куркульських та антирадянських елементів», використанні «продовольчих труднощів в Печенізькому районі і Волховому Яру».

Йому також інкримінували створення «групи учених-демографів», до якої він нібито завербував Ю. Корчака-Чепурківського, М. Птуху, М. М. Трацевського (учений секретар Демографічного інституту УАН), А. В. Келеберду (колишній співробітник відділу демографії ЦСУ УСРР), професора С. Томіліна.

Арсену Хоменку приписали й багато інших «злочинів» проти більшовицької влади, за які він одержав вирок про вищу міру покарання через розстріл. До речі, директора Інституту демографії АН УРСР М. В. Птуху, який «зізнання» підписував «під фізичним впливом», протримали під арештом аж до 19 січня 1940 року, після чого звільнили.

Треба наголосити, що наукову цінність демографічного доробку Арсена Хоменка по-справжньому оцінили вже після розвінчання культу особи сталіна. Тоді головні праці цього видатного українського вченого побачили світ навіть у москві в перекладі на російську мову. Безцінними вони є й сьогодні, коли постало питання про встановлення чисельності жертв Голодомору-геноциду 1932–1933 років.

ДО РЕДАКЦІЇ «ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА»

Останнього часу я не раз виступав із критикою своїх робіт на загальних зборах робітників окремих наукових установ та нанаукових конференціях. Я вважаю обов'язком попередити і ширші кола робітників соціалістичної охорони народного здоров'я, яким більшою або меншою мірою доводиться вдаватися до публікації колишніх моїх робіт, про необхідність сугубо критичного ставлення до них. Я гадаю, в зв'язку з великим поширенням «Профілактичної медицини» не тільки на теренах УСРР, що найкраще зробити це за її допомогою, і сподіваюся, в цій допомозі «П. М.», яка чимало раз ласкаво давала місце моїм дописам на своїх сторінках, мені не відмовить, через що й прохаю шановну редакцію вмістити цього мого листа.

Беручи мою роботу в радянській демографії в цілому, а я цю роботу розпочав ще 1922 року, я не можу позбавитися пекучого болю від свідомості великих моїх провин: я, насамперед, не використав, як слід, скільки це від мене залежало, тих можливостей для розвитку радянської демографії, які фактично були в моєму розпорядженні, іноді ж використовував їх неправильно; по-друге, я припустився

ряду найгрубіших помилок, які знеоцінювали позитивні наслідки роботи через засмічування її мною буржуазним, націоналістичним мотлохом.

До радянської суспільності і до радянської наукової роботи я прийшов з лав української контрреволюції, бо ще до 1919 року я був членом партії у. с. р. Мій добровільний перехід в 1919 році до Червоної Армії, а дальшим часом моє повідомлення за допомогою «Вістей», про мій остаточний, ще у 1919 році, розрив з у. с. р. покляли край будь-яким моїм організаційним зв'язкам з українською контрреволюцією. Підписуючи, в числі ініціаторів, у 1925 році так звану «Декларацію української радянської інтелігенції» (опублікована у «Вістях» та інших часописах, засуджує українську контрреволюцію, закликає до чесної роботи на користь революції і радянської влади), я тим самим ніби відзначав моє остаточне переродження. Але, насправді, воно ще не було завершеним фактом, бо формальній ясності моєї поведінки та фактичній моїй прихильності до справи соціалістичної революції не відповідала чистота моєї ідеології. Над нею ще протягом багатьох років тяжили впливи українського націоналізму і його бази — дрібно-буржуазного ідеалізму. Тим часом радянська влада не тільки простила мені мою велику провину перед пролетаріатом і справою будівництва соціалізму, але й довірила мені відповідальну роботу на видатній ділянці молоді радянської соціалістичної статистики (ряд років я працював на посаді керівника відділу демографії ЦСУ УСРР).

Як повинен був би працювати, коли справді був би переконаним і послідовним революціонером-марксистом? Широкі можливості будувати нову, соціалістичну демографію, водночас повинні були б викликати в мене й великий ентузіазм, і гостро-критичне ставлення до самого себе. Це не гарантувало б від окремих помилок, але це створювало б єдиний певний ґрунт для роботи і було б запорукою успіхів її в цілому. Але скільки мій «марксизм» був ще досить позверховий, а націоналістичні настрої ще цілком свіжі, то й будувати радянську українську демографію я розпочав лише почастіш виходячи з марксистсько-ленінських засад. Через те й рясніють як моя організаційно-практична робота, так і наукові літера-

турні мої праці величезними огріхами, об'єктивно шкідливе й контрреволюційне значення яких лишається поза всяким сумнівом. Не маючи змоги докладно в короткому листі перелічувати всі свої провини та помилки, наведу лише головні.

В практично-організаційній роботі мене захоплювала ідея не так збудувати в спілці з іншими радянськими демографами, ще ніде не знану, але викликану до життя соціалістичну демографію, як ідея утворити демографію українську, державну. Захоплений цією ідеєю, я уявляв розвиток нашої демографії цілком за буржуазними зразками. Поділяючи до певної міри ті настрої, які в літературних колах оформлялися під той час в так званий «хвильовізм», я сугубо орієнтувався на «культурні» придбання Західної Європи й мало думав про контакт з радянськими демографами інших радянських республік.

Тут треба взяти на увагу, що хоча ЦСУ України, де я працював, дбало насамперед про виконання тої порівняльно короткої програми роботи, яку встановлювало ЦСУ СРСР, тим часом воно мало до розпорядження багато можливостей поповнювати цю програму, через що посилення на «об'єктивні» обставини роботи аж ніяк не звільняють мене від відповідальності за те, що згадані можливості мною, скільки це від мене залежало, виконували часто були зовсім неправильно.

Наслідком такого підходу до роботи сталося, що ряд розділів, важливих з погляду марксо-ленінського уявлення демографії, лишилися недорозвиненими, а на всій побудові виразно позначався відбиток звичайних концепцій буржуазної науки — концепцій науки класового ворога. Наприклад, той безсумнівний тезис, що доки існують класи, доти процес репродукції людності відбуває насамперед класові стосунки — цей тезис в побудову демографічної роботи мною виразно втілений не був: соціальні моменти в демографічних матеріалах лишилися висвітленими дуже мало. Навпаки, цей самий процес показаний за концепціями буржуазної демографії, переважно такий, що відбувається в цілому народі, нарід, народність репрезентовано в статистичних таблицях мало не виключно за ознаками віку, статі, сімейного стану тощо.

Володимир Сергійчук
Продовження
у наступному номері

У ЛЬВОВІ ВІДКРИЛИ П'ЯТИМЕТРОВУ ФІГУРУ ХРИСТА

■ Юстина Зарваниця

На Новому Знесінні у Львові відкрили п'ятиметрову фігуру Ісуса Христа. Композицію доповнюють символи чотирьох євангелістів — Матвія, Марка, Луки й Івана. Над нею працювали архітектор Михайло Федик і скульптор Роман Кикта.

Храм Пресвятої Богородиці — Володарки України, поруч із яким установили скульптуру, має багатолітню історію. Торік парафія на Знесінні відзначила сто років від часу заснування. Церкву почали будувати 1937 року на місці дерев'яного костелу. Завершити роботи завадила Друга світова війна, а за радянських часів недобудовану святиню перетворили на склад хімічних відходів. 1991-го храм повернули вірним — і громада взялася його відроджувати. «Таку

Хресну дорогу громада пройшла. І в кінці Хресної дороги Ісус нам дякує, каже: ви такі молодці, ви з руїн храм підняли. Та я 40 машин звідси вивіз сміття, як прийшов сюди», — розповів о. Зіновій Харкавий, парох храму.

Він очолює парафію вже 26 років. Відзначає, що тепер архітектурний ансамбль цього місця на решті завершений: храм Пресвятої Богородиці — Володарки України, дзвіниця святого Юрія, а навпроти — постать Христа. «Неначе сьогодні є свято Воскресіння, друга Паска для Знесіння — народження громади, 35 років України й Ісус! Це щось таке немислиме. Навіть не знаю, чи десь ще в Україні сьогодні Ісуса поставили. Це навіть, можливо, і якийсь символ перемоги і завершення війни, таке теж може бути», — припустив панотець.

Ідея встановити там фігуру Христа з'явилася ще

15 років тому. Реалізувати її вдалося не одразу: змінювали місце, погоджували розміри майбутньої скульптури, шукали кошти. «Кожна людина повинна прикласти зусилля, щоби відбулося щось грандіозне. І завдяки отцю, який був ініціатором встановлення, усе вдалося. Він згуртував громаду, людей, і наша влада нас почула», — поділилася Оксана Мацегора, голова Союзу українок Львова.

До спорудження долучалися і місцеві меценати. Для багатьох із них ця історія — не лише про нову скульптуру, а й про пам'ять кількох поколінь родин зі Знесіння. «Я не тільки сам долучався, а й товаришів залучав, скільки могли — допомагали. Ця церква багато для мене означає — тут хрестили ще мою бабцю і мою дитину. І я пригадую, коли був маленьким, тут був склад хімічних речовин. І в подальшому відродження відбулося з

приходом незалежності України. І зараз ми бачимо цю красу», — зазначив Степан Довгунь, меценат спорудження фігури.

«Наша Українська греко-католицька церква — це оберіг наших традицій, нашої культури. І не даремно з такими пам'ятниками Ісусу Христу дуже боролися наші одвічні вороги. Вони боролися, бо саме в таких громадах і таких місцях, саме тут є і Україна, і Бог»,

— заявив Любомир Мельничук, депутат Львівської міської ради.

Після освячення фігури в храмі презентували книжку Юрія Гнатишака «Знесіння: земля стійкості та духу», написану до сторіччя парафії. А завершилося святкування концертом місцевих талантів на подвір'ї храму — вже біля нового символу Знесіння, на появу якого громада чекала 15 літ.

■ Ірина Коляда

В Індонезії туриста зі Швейцарії засудили до одного року ув'язнення за образу Ньєпі — священного релігійного свята на острові Балі. День тиші — щорічне свято, під час якого люди залишаються вдома й утримуються від гучних звуків. Обмеження поширюються на всіх присутніх на острові незалежно від їхньої релігії, зокрема й на туристів.

Під час Ньєпі аеропорт острова Балі припиняє роботу, а доступ до інтернету обмежують. Крім того, цього дня заборонені розважальні заходи та небажане використання електроенергії. Зазвичай жителі Балі заздалегідь запасуються продуктами, щоб залишатися вдома протягом свята.

26-річного Лузіана-Андріана Ц'ґраґ'ґена заарештували на віллі в Легіані, популярному туристичному районі поблизу пляжу Кута. Це сталося через відео в соціальних мережах, на якому чоловік ішов до порожнього пляжу під

Лузіан-Андрін Ц'ґраґ'ґен

Туриста засудили через образу релігійного свята

час Ньєпі. Він назвав традицію залишатися вдома «божевільною» та вжив лайливе слово. Ролик обурих жителів Балі. «Дії підсудного образили балійців, завдали болю їхній вірі та викликали суспільне обурення», — зазначив суддя.

У суді підсудний заявив, що не розумів усієї суворості обмежень, які діють під час Ньєпі, та не мав наміру ображати балійців.

Він пояснив, що опублікував відео, бо був голодним і роздратованим через відсутність можливості придбати їжу під час дії обмежень. «Я глибоко шкодую про те, що зробив, і прошу вибачення у балійців», — сказав порушник. Судді встановили, що чоловік опублікував відео у соцмережах попри те, що працівники вілли повідомили його про обмеження.

У лаврі напали на ченців

■ Василь Нетудихата

У Донецькій області на території Свято-Успенської Святогірської лаври Української православної церкви (УПЦ) Московського патріархату (МП) невідомі напали на ченців, унаслідок чого один з них загинув. Ще дві особи отримали поранення.

«Унаслідок нападу загинув чернець Варсонофій (Турянський). Поранень зазнали інок Григорій і біженець Андрій Кирієнко, який проживає в обителі», — йдеться в повідомленні лаври. Григорій зумів спуститися до братських

корпусів і повідомити про подію. Про це негайно поінформували правоохоронців. На місце події прибула поліція. Відкрили кримінальне провадження.

Поранених доправили в лікарню у Слов'янську, де їм надали необхідну медичну допомогу. «В інок Григорія — близько чотирьох ножових поранень, зокрема проникне поранення легені. Андрій Кирієнко перебуває у важчому стані: у нього також поранена легеня. Обидва втратили багато крові», — розповіли папи. Згодом поранених перевезли для подальшого лікування до Харкова, де вони наразі перебувають під наглядом лікарів.

«АБИ ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ БУЛА ЗАВЖДИ»

■ Зоряна Казмірук

На цвинтарі Старого Знесіння у Львові частина могил роками залишається занедбаною. Тож Люсіна Поврозник вирішила власноруч прибирати такі поховання та привертати до них увагу в соціальних мережах. Так і з'явилася ініціатива «Люсині колоски».

Жінка часто приїжджає на цвинтарі, де поховані її близькі. Саме тоді стала помічати багато занедбаних могил. Каже, що не змогла залишатися байдужою. «Уважаю, що треба все ж бути людьми до кінця і дбати й про могили, і про душі. Треба допомагати один одному, робити так, щоб цвинтарі виглядали в нас, в Україні, достойно, гарно. Щоб вічна пам'ять була завжди», — поділилася Поврозник.

Однією з перших вона прибрала могилу Марії та Жозефа Ставінських. Каже, там було багато моху. Коли взялася працювати на сусідній могилі, виявила, що поруч є ще одне поховання. «Я не знала, що тут є ще одне поховання, його не було видно, воно було все в траві. Виявилось, похована 12-річна дитина», — розказала жінка.

Поступово стала відкривати для себе й інші старі поховання. Серед них — могила Любови Зайцевої, старовинний кам'яний пам'ятник, який, за словами Люсини, виточили вручну. Є тут і поховання родини Білінських-Тарасовичів. Розповідали, що це була родина відомих львівських лікарів, які працювали в місті кілька десятиліть.

На думку Володимира Петриці, працівника парку Знесіння та доглядальника цвинтаря, ініціатива Люсини важлива, адже самотужки привести до ладу всі поховання громада не може. «Прийшла, віднайшла кілька поховань занедбаних і зайнялася цією справою. Велику, велику вона справу робить», — зазначив він.

На цвинтарі Старого Знесіння близько 1,5 тис. поховань. Люсіна власноруч прибрала вже більш ніж 30.

Люсіна Поврозник

Згодом вирішила організувати спільну толоку. «Люди згуртувалися і повідомили, що готові допомагати. Я планувала трішки пізніше це все зробити, хоча б за місяць. Але було настільки багато людей, що подумала: треба це якомога швидше організувати», — розповіла активістка.

На заклик Люсини відгукнулися люди різного віку. Особливим символом проекту обрала пшеничні колоски. Їх ставить

на могилах, які вдалося прибрати, та оздоблює українським орнаментом. «Хочу, щоб наші могилки, які прибираю, і наші толоки асоціювалися з пшеницею. Вважаю, що це український символ, який дає життя, який є вічний», — пояснила жінка.

На її переконання, колосок має нагадувати про Україну, її історію та землю, на якій поховані люди. «Мені здається, що неможливо кращого придумати,

ніж ставити до могили колоски. Крім того, я їх прикрашаю таким українським орнаментом, щоб усі бачили, що це є Україна, і ці могили на українській землі», — відзначила активістка. Так колоски стали символом доглянутих поховань і самого проекту «Люсині колоски». Жінка планує продовжувати прибирати занедбані могили й хоче розвіяти міт, що не можна прибирати чужі поховання.

■ Світлана Несчетна

Українка Юлія жила в Канаді чотири роки, спробувала не одну роботу, але через низку мінусів вирішила покинути місто Калґарі назавжди. Зараз вона живе в Україні, але міркує про переїзд до Іспанії.

Звільнення з роботи було як кінець світу для дівчини. «Та зараз розумію, що так мало статися. І це найкраще, що зі мною сталося в житті», — упевнена вона.

Перша робота українки була в супермаркеті. «Туди мене привела подруга, яка приїхала в Канаду три місяці переді мною. І вона там уже працювала, але знайшла кращу роботу, тому привела мене на своє місце», — пояснила Юлія.

2022 року були «неревальні конкурси» на місця в супермаркетах у Канаді. Дівчата прийшли влаштуватися на позицію касира, але вже не було місць. Проте була вакансія в буфеті в супермаркеті. «Оскільки

Українка, яка повернулася додому з Канади

не було інших варіантів, я погодилася. Було доволі важко. Супермаркет розташований у центрі міста. І в години пік усі офісні працівники приходили до нас на ланч. У час пік там було пекло. Було дуже важко працювати. Власники не завжди хотіли виводити додаткових працівників на зміну», — згадує українка.

Юлія працювала там за мінімальну зарплату — 15 CAD за годину. «Що три місяці нам підвищували зарплату на десять центів», — жартує вона. Згодом сама попросила підвищення, і їй підняли зарплату на два долари. Також із часом міняла ціни в магазині й побувала на касі, де було не легше. «Можна було просто вмерти під кінець зміни», — зізнається українка. Зі супермаркету пішла через два роки, адже там працювала неповний день, тому не можна було отримати PR.

Із часом знайшла нову роботу — на рецепції в магазині медичної техніки.

Там була ставка 17 CAD за годину. Але їй запропонували іншу вакансію за 19 CAD. «Коли перейшла туди працювати, то збагнула, що це — ще гірше дно, ніж супермаркет. Це була сімейна компанія. Двоє власників», — поділилася вона.

У компанії проводили достатньо великі суми грошей — один товар міг коштувати 40–50 тис. CAD. На місяць був оборот 500 тис. CAD. Але проблема, за словами Юлії, була в тому, що приватні компанії, м'яко кажучи, не щедрі. Хотіли, щоб люди за копійки виконували всю роботу. «Вони бачили, що на мене можна повісити багато всього», — продовжує дівчина. Згодом їй запропонували підвищення до супервайзера і підняли зарплату до 23 CAD.

Але після повернення з відпустки почався «якийсь армагеддон». Зі збільшенням продажів додавалося роботи, але нових людей не набирали. До того ж одна

працівниця пускала плітки й дуже любила інтриги. «Щодня була якась драма. Я більше втомлювалася не від роботи, яку мала, а від того, що вона кожного дня створювала якусь інтригу. Врешті мене це настільки добило, що стала пити антидепресанти», — призналася Юлія.

На цьому тлі просила підвищення зарплати, але керівництво не погодилось. «За два тижні мене звільняють. Кличе мене менеджер у свій кабінет і каже: «Ми більше не потребуємо твоїх послуг. Причин немає. Просто так вирішили». Це було достатньо травматично для мене. Пішла на склад до українки Ані плакати», — додає вона. Після цього зібрала свої речі й навіть не попрощалася з колегами.

Дівчина розповіла про те, як змінився її внутрішній стан за час перебування в Канаді, що попри зовнішню стабільність утратила здатність розслабитися і знайти душевний спокій.

КОРОТКО

Джиу-джитсу

Богдан Мочульський, п'ятиразовий чемпіон світу з джиу-джитсу та військовослужбовець Державної прикордонної служби України, переміг на змаганнях в Абу-Дабі (Об'єднані Арабські Емірати), де у фіналі здолав спортсмена з Росії в нейтральному статусі.

Велосипед

Павло Баль виборов дві золоті нагороди на чемпіонаті Польщі з паравелоспорту на шосе. Змагання проводили в Ряшеві. У складі національної збірної України Львівщину представляли Олег Йордан та Павло Баль, який здобув дві золоті медалі: в індивідуальній гонитві на дистанції 14 км та в груповій гонитві на дистанції 42 км.

Штанга

Українці показали чи не найкращі результати на ЧЄ з жиму лежачи в місті Друскінінкаї (Литва). Вони завоювали п'ять золотих, чотири срібні й одну бронзову нагороду.

Лижна акробатика

Ангеліна Брикіна стала володаркою бронзової медалі на літньому Гран-прі у Швейцарії. Вона виступала в рамках міжнародних змагань із лижної акробатики. Успішне проходження в суперфіналі змагань відкрило фристайлістці шлях до медалей. Показавши у стрибку результат, оцінений у 110,75 бала, вона піднялася на п'єдестал пошани, посівши третє місце.

Ходьба

Скороходка Людмила Оляновська встановила національний рекорд і стала бронзовою призеркою ЧЄ з легкої атлетики в півмарафонській дистанції в Бірмінгемі (Велика Британія) з результатом 1:31:07 год.

Людмила Лузан та Анастасія Рибачок

Єлизавета Вознюк

ЗДОБУТКИ З АКАДЕМІЧНОГО ВЕСЛУВАННЯ

■ Роман Журба

Україна здобула срібну медаль на чемпіонаті світу (ЧС) із веслування на байдарках і каное в польській Познані. У дисципліні каное-двійка на 500 м узяли участь Людмила Лузан та Анастасія Рибачок.

Проходження першого відтинка водного шляху не було гідним українців, оскільки вони не досягли

навіть чільної четвірки, однак подальший хід плавального засобу українських спортсменок довів, що наздогнати й перегнати можна завжди. Пара німецьких веслувальниць, яка виграла золото змагань, змогла обійти Лузан і Рибачок усього на 0,63 секунди.

А от в індивідуальних змаганнях Людмила виборола золоту медаль. У заключний змагальний день світової першості триразова призерка Олімпійських

ігор тріумфувала у фіналі каное-одиночки на дистанції 200 м. Фінішувала першою з результатом 44,40 с і випередила найближчу переслідувачку, канадійку Софію Дженсен, на 0,50 с.

У паравеслуванні одинок з величезною перевагою над найближчою суперницею перемогу завойовувала Анна Шеремет. Вона виступала у званні чинної чемпіонки світу й успішно його захистила. До того ж українка стала у 2026 році

володаркою золотої медалі не лише на ЧС, а й на чемпіонаті Європи (ЧЄ).

А 17-річна львівська спортсменка Єлизавета Вознюк отримала срібну медаль ЧС із веслування на байдарках і каное серед юніорів та молоді (U23) у Галіфаксі (провінція Нова Шотландія). У фіналі C1 Junior Women 200 м вона фінішувала другою з результатом 46,78 с, лише на 0,1 с поступившись канадійці Ізабель Лоурі.

■ Андрій Підкуймуха

Чоловіча команда України зі спортивної гімнастики посіла 12-те місце у кваліфікації на командному ЧЄ у Загребі (Хорватія).

Українці не змогли потрапити до фіналу, але забезпечили собі місце на ЧС у Роттердамі (Нідерланди), де виступлять у командному багатоборстві вперше з 2023 року.

У складі команди виступали Владислав Грико, Микита Мельников, Богдан Супрун, Святослав Швед та Єгор Перепелкін. Назар

Гімнасти вибороли путівку на ЧС

Чепурний, лідер команди, змагався лише в індивідуальному заліку й пройшов одразу до двох фіналів. Відтак став чемпіоном континентальної першості в опорному стрибку. Він вийшов у фінал із другим результатом у кваліфіка-

ції (14,466 бала), проте у вирішальному раунді зумів покращити свої показники. У фіналі виступав останнім серед восьми учасників і за підсумками двох стрибків набрав 14,566 бала. Для українця це золото стало першою

нагородою найвищої проби на ЧЄ.

Раніше в опорному стрибку на континентальних першостях 2024-го та 2025 року він ставав бронзовим призером. Також на його рахунок є командне золото на Євро-2024.

ДО СЛОВА

Таїсія Онуфрійчук здобула титул чемпіонки світу у вправах з обручем. Вона потрапила у три фінали на ЧС із художньої гімнастики у Франкфурті-на-Майні (Німеччина). У багатобор-

стві зупинилася всього за крок від п'єдесталу. Проте у вправах з обручем показала найкращий результат. Це золото стало першою індивідуальною нагородою для України на світовій пер-

шості за останні 13 років. Тоді Анна Різатдінова також посіла перше місце у вправах з обручем. У вправах з булавами Таїсія Онуфрійчук отримала срібну медаль.

■ Маркіян Рой

Український шаховий гросмейстер Василь Іванчук отримає своє місце у Світовій залі шахової слави.

Церемонія відбудеться у жовтні ц. р. в Сент-Луїсі (штат Міссурі). Він має одну з найвагоміших колекцій нагород серед українських шахістів. Чотири рази ставав олімпійським чемпіоном: двічі представляючи збірну СРСР і ще

Іванчук увійде до зали шахової слави

двічі — Україну. Серед головних особистих здобутків гросмейстера є титули чемпіона світу з близу 2007 року та зі швидких шахів 2016-го. 2004 року він виграв ЧЄ, а 2002-го дійшов до фіналу ЧС Міжнародної федерації шахів (FIDE).

Цього року разом з Іванчуком до Зали слави також увійдуть Борис Гельфанд з Ізраїлю, швед Ульф Андерссон, грузинка Нана Іоселіані та представни-

ця Швейцарії Олександра Костенюк. Після церемонії список членів World Chess Hall of Fame налічуватиме 61 шахіста. До Світової зали шахової слави раніше також потрапили українці Руслан Пономарьов, Людмила Руденко, Юхим Геллер і Давид Бронштейн. А нещодавно Рада FIDE проголосувала проти допуску росіян до шахової Олімпіади 2026 року. Про це повідомив Володимир

Ковальчук, віцепрезидент Федерації шахів України. «Чергова перемога Федерації шахів України! Попри шалений тиск Аркадія Дворковича, колишнього президента FIDE, рада директорів проголосувала проти допуску російських команд на Олімпіаду в Узбекистані! Оригінальна SMS від віцепрезидента FIDE: No Russian Teams at the Olympiad!» — поділився він.

Д-Р ФУЛЬМЕС ПРИВІЗ ДО США УНІКАЛЬНИЙ АПАРАТ

За його допомогою можна позбутися гемороєм швидко і без операції

■ Андрій Кропивко

Гемороєм — одне з найпоширеніших захворювань. За даними Hopkins Medicine, від цієї хвороби страждають від десяти до 18 млн американців (у середньому кожен 20-й житель США). Ці люди протягом десятиліть терплять постійний дискомфорт, біль, кровотечі, складнощі з гігієною, пробують різні ванночки, мазі та свічки, які в запущених випадках уже не допомагають.

Михайло Фультес, засновник Dr. Fulmes Health Institute, багато років лікує таких пацієнтів за допомогою різних мінімально інвазивних методів: перев'язки (rubber banding), інфрачервоної коагуляції, склеротерапії. Ці процедури справно працюють для багатьох, іноді дозволяючи повністю позбутися проблеми навіть після 20 років страждань. Однак вони допомагають не всім, особливо коли мова йде про сильно виражений, великий або анатомічно складний гемороєм. У таких випадках раніше залишався тільки один шлях — операція. А це анестезія, стрес, тривале відновлення. Саме для таких пацієнтів у практиці д-ра Фультеса з'явився новий ефективний інструмент — унікальний апарат Rafaelo.

ЩО TAKE RAFAELO

Це технологія високочастотних радіохвиль, яка за принципом роботи схожа на мікрохвильовку. Метод зародився у Європі як спосіб лікування варикозних вен і «судинних зірочок». Потім європейські лікарі спробували лікувати цим апаратом гемороєм —

і результати виявилися дуже хорошими. Д-р Фультес, побачивши чудові результати європейських колег, одним із перших у США став активно застосовувати Rafaelo. «Я просто вирішив зробити його доступним для людей, які живуть тут, у Сполучених Штатах», — пояснив він.

Як відбувається процедура? Апарат спрямовує високочастотну енергію на гемороїдальні вузли. Мета — викликати деструкцію судин і зменшити вузли, у результаті чого зникають симптоми, а в більшості випадків настає одужання.

Існує два основних підходи: поверхневий — прилад просто торкається вузла; глибший (при великих вузлах) — спеціальною насадкою виконується пункція для доставки енергії глибше.

Енергія викликає деструкцію судин гемороїдального вузла, він зменшується, і симптоми зникають. Процедуру проводять або цілком без знеболення, або під місцевою анестезією, і триває вона менше як одну хвилину. Лікування апаратом Rafaelo передбачає мінімальний реабілітаційний період, грубо кажучи, його практично немає.

Михайло Фультес біля апарата Rafaelo

Апарат Rafaelo

Це кардинально різниться від класичної операції, що вимагає відновлення і несе більший стрес для організму. «Уже наступного дня людина може повернутися до звичайного життя: працювати, їсти їжу, до якої звикла, немає потреби дотримуватися суворих обмежень», — зауважив лікар.

НАСКІЛЬКИ ЕФЕКТИВНЕ ЛІКУВАННЯ

Як і з будь-якою процедурою, важливо враховувати всі симптоми та показання пацієнтів, перед тим як рекомендувати застосування Rafaelo. Тому д-р Фультес пропонує його не всім, а саме тим, кому цей метод справді корисний. За такого підходу шанси на стійкий результат дуже хороші — від значного покращення до повного зникнення проблеми після 1–3 процедур. «Якщо я комусь кажу, що є сенс засто-

сувати цей метод, то шанс, що він допоможе, дуже високий — я б сказав, 90 %», — запевнив фахівець.

Крім гемороєм, Rafaelo можна застосовувати при свищах прямої кишки і судинних проблемах.

Кому варто задуматися про Rafaelo? Насамперед можливість застосування Rafaelo варто розглянути людям, у яких гемороєм прогресує або рецидивує; тим, кому вже не допомагають свічки, мазі та стандартні мінімально інвазивні процедури, якщо вони хочуть уникнути класичної операції.

Важливу роль відіграє і профілактика. Особливо уважними варто бути людям зі спадковою схильністю до гемороєм (якщо у батьків була операція через цю проблему). Крім того, д-р Фультес рекомендує своєчасно звертатися до фахівця і не запускати гемороєм — уникайте хронічних закрепів, сильного

натужування в туалеті. При цьому не варто дотримуватися різких обмежень у харчуванні та фізичній активності — не дозволяйте хворобі керувати вашим життям.

Rafaelo — це важливе доповнення до арсеналу сучасних мінімально інвазивних методів лікування гемороєм. Для багатьох пацієнтів він може стати тим самим рішенням, що поверне комфорт і покращить якість життя без серйозного хірургічного втручання. Якщо ви тривалий час страждаєте від симптомів гемороєм — не відкладайте візит до фахівця. Сучасна медицина пропонує набагато більше можливостей, ніж 10–15 років тому. «До речі, у нас є свої натуральні капсули для полегшення запорів, покращення травлення і стану здоров'я, їх можна придбати на нашому сайті або на Amazon», — підсумував лікар.

■ Олена Чернюк

Сало корисне чи шкідливе?

Сало давно стало одним із гастрономічних символів України. Та цей продукт не варто ані демонізувати, ані вважати корисним у необмежній кількості. Для здоров'я важливі передусім кількість сала в раціоні, частота його споживання і те, з якими харчами його поєднують.

Сало є джерелом жирів, а жири потрібні організму для нормальної роботи. Водночас у салі багато насичених жирів, надмірне

споживання яких може впливати на рівень холестерину та збільшувати ризики серцево-судинних захворювань. Сало містить жир, отже, є достатньо калорійним продуктом. У ньому також є жиророзчинні вітаміни, зокрема вітамін D. Проте це не означає, що сало має стати обов'язковою частиною щоденного меню.

У Міністерстві охорони здоров'я (МОЗ) України наголосили, що сало, жирне м'ясо, вершкове масло та деякі інші продукти хар-

чування містять значну кількість насичених жирів. Якщо їх у раціоні забагато, це може спричинити підвищення рівня «поганого» холестерину — ліпопротеїнів низької щільності. Саме тому фахівці радять обмежувати кількість насичених жирів, а перевагу надавати ненасиченим жирам — тим, що містяться, зокрема, у рибі, горіхах, насінні та рослинних оліях.

Регулярне надмірне споживання масної їжі може бути проблемою не лише через холестерин. Велика

кількість калорій у раціоні без відповідної фізичної активності призводить до набору зайвої ваги. Високий рівень холестерину так само є одним із факторів ризику атеросклерозу, ішемічної хвороби серця, інфаркту й інсульту. Водночас не варто сприймати це так, ніби один шматочок сала автоматично шкодить серцю. На здоров'я впливає весь раціон, рівень фізичної активності, вага, спадковість, наявність шкідливих звичок та інші фактори.

Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує, щоб насичені жири

становили не більше як 10 % добової енергетичної цінності раціону. Водночас ненасиченим жирам варто віддавати перевагу. Тому умовне «сало з салом» — не найкраща стратегія. Якщо вже хочеться традиційного українського продукту, його краще вписувати в різноманітний раціон, де є овочі, фрукти, бобові, цільнозернові продукти, риба, горіхи та насіння.

Традиційне поєднання сала з часником та овочами може бути значно доречнішим, ніж важкий набір із кількох масних продуктів.

Тисяча штучних робітників щомісяця

■ Марко Стріха

Японська компанія Mitsubishi Motors Corp. визначила собі мету щомісяця до кінця наступного року виробляти по 1 тис. роботів-гуманоїдів зі штучним інтелектом (ШІ).

Mitsubishi Motors об'єдналася з токійським стартапом Highlanders Inc для розробки й масового виробництва людиноподібних роботів, оснащених ШІ.

Автовиробник планує використати свій передовий виробничий досвід для розробки роботів, оскільки, як вважають у компанії, «такі двоногі роботи все частіше допомагають вирішити проблему нестачі робочої сили». Mitsubishi

Motors хоче впровадити людиноподібних роботів на виробничій лінії двигунів на своєму заводі в Кіото, що на заході Японії, і зібрати дані, необхідні для розробки й масового виробництва роботів на базі ШІ, що спеціалізуються на виробництві автомобілів.

Highlanders розробляє роботів загального призначення, деталі яких постачають із вітчизняних джерел. «У Японії немає жодного виробника, що може конкурувати зі світовими компаніями у сфері фізичного ШІ», — поділився Хірою Масуока, генеральний директор Highlanders, маючи на увазі інтеграцію робототехніки й технологій штучного інтелекту. «Ми хочемо зробити крок уперед», — додав він.

КНР посилила домінацію гуманоїдів

■ Олег Садовий

Китайська Народна Республіка (КНР) зараз керує глобальним ринком гуманоїдних роботів. У першій половині 2026-го китайські фірми забезпечили більше як 97 % усіх світових поставок, значно випередивши своїх американських конкурентів.

Згідно з даними Bloomberg, за пів року у світі відвантажили близько 19,1 тис. гуманоїдних роботів, що більше ніж утричі перевищує показники аналогічного періоду 2025-го. Прогнозується, що за цілий 2026 рік загальна кількість сягне приблизно 60 тис. роботів, а до 2030-го це число може зрости до 500 тис.

Лідером ринку стала китайська Agibot, яка за пів року відвантажила 8,4 тис. роботів і захопила близько 44 % світового ринку. Друге місце дісталось Unitree Robotics із 5,9 тис. поставлених одиниць. Американські компанії Tesla, Figure AI та Agility Robotics значно відстають за обсягами від китайців.

Інвестори все активніше цікавляться людиноподібними роботами, які можуть стати наступним великим технологічним ринком. Масайосі Сон, генеральний директор SoftBank, вважає, що саме в цій сфері може з'явитися перша компанія з оцінкою в 1 трлн USD. Водночас фахівці попереджають, що подальшому розвитку ринку можуть заважати геополітичні ризики й регуляторні обмеження.

Китайський сектор отримує державне фінансування та різноманітну підтримку на всіх рівнях. Натомість Федеральна комісія зі зв'язку США (FCC) запровадила заборону на імпорт нових роботів-гуманоїдів та інших передових роботизованих систем іноземного виробництва, пояснивши це рішення загрозами для національної безпеки. Обмеження поширюються на сучасних гуманоїдних і чотириногих роботів, значну частину яких виробляють у КНР. Проте заборона не стосується моделей, які вже були раніше сертифіковані та схвалені FCC.

У Посольстві КНР у Вашингтоні розкритикували це рішення американської влади, заявивши, що Пекін виступає проти політизації торговельних відносин і санкцій, які, на його думку, ґрунтуються на безпідставних звинуваченнях.

Золото на міжнародних змаганнях

■ Оріся Шиян

Українська школярка Анна Телегіна виборола золоту медаль на міжнародних змаганнях із робототехніки IPRC 2026 у Південній Кореї. Вона перемогла в найскладнішій категорії Robot Algorithm.

У цій категорії учасники працюють із програмним кодом, що визначає поведінку робота. Завдання полягає в тому, щоб змусити його самостійно й максимально ефективно виконувати поставлені завдання.

Учасники пишуть складний та оптимізований код в умовах обмеженого часу. Серед завдань — автономна навігація та пошук маршруту на незнайомій трасі з перешкодами, обробка

даних зі сенсорів і точне позиціонування за допомогою комп'ютерного зору, а також алгоритми оптимізації швидкості й уникнення зіткнень. Тож успіх у Robot Algorithm потребує одночасно програмування, логічного й алгоритмічного мислення, швидкого аналізу ситуації та вміння знаходити ефективні рішення.

13-річна Анна є ученицею 7-го класу львівської загальноосвітньої школи № 20. Робот, який вона створила, спеціалізується на пошуку шляху й перенесенні предметів. Він пройшов попередній раунд, який передбачав пошук коробок у лабіринті та їхнього переміщення до цільового місця, із найвищою точністю. Шлях робота школярка запрограмувала на місці проведення змагань.

Samsung розробляє власних роботів

■ Іван Заторський

Samsung протягом кількох років веде роботу над створенням власних людиноподібних роботів.

Нещодавно компанія підтвердила створення нового підрозділу робототехніки під назвою Robotics eXperience, що підпорядковується безпосередньо Те Мун Ро, генеральному директору. Завданням цього підрозділу визначили розробку роботів загального призначення, які можуть працювати будь-де.

Робот, створений Samsung, перевершує основних вітчизняних конкурентів, оскільки компанія опирається на свій масштабний досвід у виробництві апаратного забезпечення для оптимізації процесу. Також компанія розробляє власні

приводи, що виконують роль суглобів у роботах, забезпечуючи їхню рухливість і контрольовані дії. Ці технології ґрунтуються на рішеннях, що спочатку призначались для двигунів у побутових приладах Samsung.

Ще одним важливим елементом є ШІ: Samsung створила власну велику мовну модель під назвою Samsung Gauss, яку можна використовувати у процесі розробки. До того ж компанія може застосувати операційні дані зі своїх виробничих потужностей, що охоплюють різні сфери — від дисплеїв до напівпровідників. Таким чином, Samsung має всі необхідні ресурси для реалізації роботизованих технологій.

Раніше Samsung інвестувала сотні мільйонів доларів у південнокорейську Rainbow Robotics, ставши найбільшим акціонером компанії, яка спеціалізу-

ється на розробці передових людиноподібних роботів. Однак теперішня діяльність Samsung у цьому напрямі здійснюється окремо від партнерських проєктів.

Аналітики зазначають, що Samsung отримає вигоду від розвитку ринку людиноподібних роботів кількома шляхами. З одного боку, компанія може вивести на ринок власні роботизовані продукти під власним брендом. Із другого — вона здатна постачати ключові компоненти іншим виробникам роботів, як це вже робить із широким спектром деталей для різних галузей. Людиноподібні роботи розглядаються як перспективна індустрія найближчих років. Samsung прагне зайняти провідні позиції в цьому сегменті, використовуючи свої сильні сторони у виробництві й інженерії.

ГОРОСКОП ІЗ 10 ДО 16 ВЕРЕСНЯ

Овен (21.03—20.04)

На роботі можуть з'явитися нові завдання, але ви легко з ними впораєтесь. У фінансах варто уникати спонтанних покупок. У стосунках виникнуть приємні зміни, проте можливі стрибки в настрої, емоційні зриви або хвороба. Ви можете опинитися об'їз від важливих сімейних заходів. Також не виключена легка депресія, переживання через неможливість визначитися в особистому житті. Імовірно незрозумілі вчинки, упертість, що буде замінюватись повним підкоренням людям і обставинам.

Телець (21.04—21.05)

Пасивний, споглядальний тиждень обіцяє бути важким. Заплановані зустрічі, перемовини або поїздки відбудуться невдало. Час надається для завершення старих справ. Важлива розмова допоможе збагнути ситуацію, що давно не давала спокою. Не поспішайте давати обіцянки. Ваше фінансове становище може дещо покращитись. Зараз якнайкраще зосередитися на налагодженні взаємин у сім'ї. А самотнім варто бути відкритішими до нових знайомств.

Близнюки (22.05—21.06)

Імовірно, з'явиться відчуття майбутньої втрати, розриву зв'язків між минулим і майбутнім. У такому стані легко впасти в депресію, відчуваючи безпорадність, значно знизиться імунітет. Лише духовно розвинуті особи будуть здатні подолати ці негативні тенденції. Можливі проблеми, пов'язані з близькою людиною або родичами. Саме від випадкових людей залежатиме, розлучитеся ви назавжди або продовжите стосунки. Попереду багато спілкування та нової інформації.

Рак (22.06—23.07)

У роботі можливе завершення важливого етапу. Проблеми минулих років, про які ви вже стали забувати, вплинуть назовні і стануть причиною змін у житті. Маєте приготуватися почути несподівану приємну новину. Відтак відчуєте, що життєвих сил і особистої енергетики цілком достатньо для вирішення всіх проблем. У багатьох людей є справді великий потенціал сил. І духовно розвинуті підтримають вищі сили. Не ігноруйте власні потреби.

Лев (24.07—23.08)

Напружений тиждень мине під знаком спокуси, невірності, обману, фальшивих обіцянок. Багатьом буде важко чинити згідно зі своїми переконаннями. Податливість до негідних учинків може звести з правильного шляху, зіпсувати будь-яку хорошу справу або взаємини, що склалися. Ви опинитеся в центрі уваги. Ваші ідеї можуть отримати підтримку колег або друзів. Зараз сприятливий час для будівництва, ремонту. Імовірно, вам запропонують нову посаду або у вас з'явиться можливість додаткового заробітку. Дадуть користь лікувальні та косметичні процедури.

Діва (24.08—23.09)

Тиждень буде пов'язаний із духовним очищенням, пізнанням етичних законів, прозрінням. Зараз хороший час для нетрадиційних методів лікування. Він сприяє діловій активності, плануванню, відкриттям у науці, творчим знахідкам. Імовірно, будуть витрати, але вкладені гроші окупляться сторицею. Фінансові рішення краще приймати з холодною головою. Ви зумієте закрити питання, які давно відкладали. Можливі хороші новини у професійній сфері.

Терези (24.09—23.10)

Тиждень припускає розщеплення свідомості, духовне падіння. Загрожує підкорення волі аморальним людям, здатним на найганебніші вчинки. Ідеться і про виконання обов'язку. Небажання нести відповідальність за скоєне може поставити вас під важкі удари долі. Вас чекає складний вибір. Доведеться визначитися з одним із кількох варіантів. Не дозволяйте іншим приймати рішення замість вас. Але несподівана звістка примусить вас переглянути плани на майбутнє.

Скорпіон (24.10—22.11)

Тиждень буде позначений емоційним вибухом, активізацією творчих прагнень, тілесними спокусами. Можливо, що на гадку спадуть неприборкані фантазії. А це ризик піддатися ілюзіям, що можуть залишити неприємний слід у вашій пам'яті. Сприятливий час для покупок, перевлаштування побуту, ремонту. Вдасться розкрити свої творчі здібності навіть у найзвичайніших заняттях. Можливо, успіх чекає в тому, про що ви таємно завжди

мріяли і що може зробити вас по-справжньому щасливими.

Стрілець (23.11—21.12)

У вас завищена самооцінка, проте вдалий час для рекламних кампаній. Не виключене виникнення нового роману або відновлення давніх стосунків. Тиждень сприятливий для укладення шлюбу, зачаття, колективних заходів, участі у спортивних змаганнях. А також для кохання і романтичних пригод. Багатьох вирізнятимуть оптимізм, віра у свої сили, приязність і уміння дотримуватися загальноприйнятих норм. Оточення високо оцінить ваш потенціал, і багато людей піде за вами.

Козеріг (22.12—20.01)

Можливий вир подій поглине бізнесменів цілком. Вони виявляться потрібними всім. Імовірно несподівані пропозиції або нові професійні перспективи. Та не варто одразу ж розкривати всі свої плани. Очікується непорозуміння з близькими, пов'язане з матеріальними питаннями. Тиждень передбачає зниження енергетичного потенціалу і втрати. Зростуть недовірливість і образливість. Будь-яка дрібниця може вивести вас із рівноваги. Тож готуйтеся до вибухонебезпечних ситуацій.

Водолій (21.01—19.02)

Вам доведеться багато працювати, проте результати не забаряться. Ваші зусилля можуть оцінити колеги або керівництво. Відбудеться завершення всіх нагальних справ і підбиття підсумків. Стануться події, що нагадають про минуле й підкажуть напрям діяльності в майбутньому. Друзі й близькі можуть надати підтримку. Та варто утриматися від випадкових знайомств: хтось чужий може негативно вплинути на ваше особисте життя.

Риби (20.02—20.03)

Вас очікують фінансові клопоти. Можливі також ускладнення у стосунках із дітьми. Не слухайте своїх родичів і сусідів. Тиждень сприятливий для організаційних заходів. Можна вирішувати нагальні питання, що стосуються кадрів, обладнання, розширення території. Також імовірна переоцінка цінностей під знаком любовних розчарувань. Не дозволяйте чужим проблемам забирати вашу енергію.

Світлана Таланова

К	У	Л	І	Н	А	Р	І	Я	Г
П	О	Г	Х	А	В	Й	Е	Р	А
П	О	Р	Ц	І	Я	О	В	А	Р
Я	Л	И	Г	Т	К	В	О	Н	М
І	А	Т	І	І	Р	О	Р	О	И
М	В	А	Л	Л	А	Л	О	Р	Д
Е	К	Р	К	З	М	С	Т	О	Е
Р	А	Г	А	А	К	С	А	К	Р
Е	М	О	С	З	А	С	Т	У	П
В	О	Й	З	А	Л	Е	Р	Е	П

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: веремія, ворота, гілка, гоп, ґрати, заступ, зліт, корона, крам, кулінарія, лавка, ой, перелаз, порція, рейвах, ска, слово, сом. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 36: зерно.

Амфітеатр із пап'є-маше до буцегарні довів

■ Лариса Козова

В Італії чоловіка засудили до тюремного ув'язнення після того, як з'ясувалося, що популярний серед туристів «давньоримський амфітеатр» насправді є сучасною підробкою.

69-річний Франко Малоссо впродовж багатьох років стягував з відвідувачів 40 EUR за експерсію до так званого Берікського морського амфітеатру в північно-східному італійському місті Віченца. Чоловік стверджував, що «відкрив» пам'ятку після зсуву ґрунту 2005-го.

Запевняв туристів, що амфітеатр є одним із найстаріших і найбільших у світі, а його будівництво датується 393 роком. А також розповідав, що там нібито побував Юлій Цезар, повертаючись до Риму з Єгипту разом із Клеопатрою, а в одній зі старовинних церков неподалік буцімто

жила Джульєтта Капулетті, героїня трагедії Шекспіра.

Крім того, Малоссо представлявся філантропом, підприємцем і диригентом оркестру. Йому навіть удалось переконати місцеву владу додати вигадану пам'ятку до туристичного путівника та мобільного застосунку, профінансованих Європейським Союзом.

Сумніви щодо правдивості цієї історії виникли 2016 року. Після перевірки, проведеної за участю карбінерів, археологи встановили, що «античний» амфітеатр був збудований зі сучасних матеріалів, серед яких склопластик, пап'є-маше, отиньковані бетонні блоки та гіпсові скульптури, виготовлені на початку 2000-х рр.

Дослідники також звернули увагу на численні історичні невідповідності. Зокрема, Юлій Цезар жив приблизно за чотири століття до 393-го, коли, за словами шахрая, був зведений амфітеатр. А дія «Ромео і Джульєтти» відбувається у Вероні, а не у Віченці.

У липні 2026 року суд визнав Малоссо винним у незаконному будівництві, підробці творів мистецтва та створенні об'єктів без відповідного дозволу. Його засудили до двох років і чотирьох місяців ув'язнення, а також зобов'язали сплатити штраф 3 тис. EUR.